Doğan Kardeş

Haziran 1958 ★ 100 Kuruş

Sema Konukluoğil s:V-A No:551

WALT DISNEY'S PLUTO

Ne zararlı hayvansın? Bütün bahçeyi altüst ediyordun.

Toprağı kazma diyorum sana.

Şurada rahat rahat oturup gazetemi okuyayım.

Ne şans, BAHÇESİNİ KAZARKEN DEFİNE BULDU.

Açıl susam açıl.

Pluto bahçeyi kazmama yardım edermisin?

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı : 471 _ Haziran 1958

Fiatı : 100 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi : Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Şükrü Enis Regü ✶ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek Sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ✶ Telefon : 44 74 36 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi telefonu : 27 34 54 ✶ Abone şartları : Yıllık 12 lira, altı aylık 6 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi - İstanbul

☆

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları

Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

İşte Tâtil...

KIŞ gitti. Bahar geçiverdi. Bunlarla birlikte sınıf ve dersler de sona erdi. Tâtil mevsimine, yaz güneşine, açık havaya kavuştuk. Ders yılı içindeki çalışmalarının güzel neticelerini elde eden okuyucularımızı tebrik ederiz. Bekledikleri neticeye, türlü sebeplerden, erememiş olanlara da gelecek yıl için başarı dileriz. Bütün okuyucularımızın tâtil aylarını sağlıkla, eğlenceli ve faydalı faaliyetlerle neşe içinde geçirmeleri en samimî dilegimizdir.

★

Deniz ve göl yakınlarında oturanlar için yaz yüzme, kürek çekme... gibi su sporları mevsimidir. Hele deniz, bundan yolu ile faydalanmayı bilenler için, hem sonsuz bir eğlence kaynağı, hem de vücut sağlığı için çok tesirli bir kuvvet ilâcı olabilir. Fakat bazı noktalara riayet etmek şartı ile.

Her yaz bilgisizlik, ihtiyatsızlık yüzünden suda boğulanlar oluyor. Daha geçen ay içinde İstanbul'un göbeğinde açılan büyük bir caddenin kenarındaki çukur sahaya yağmur sularının birikmesi ile meydana gelmiş bataklıkta oynaşan iki çocuk boğularak öldü.

İşte bunları düşünerek sevgili okuyucularımıza deniz ve sulardan faydalanmak için riayet edilecek şartları, bu yıl da, hatırlatmak istedik.

1. Deniz ve göl banyolarına başlamadan önce bir hekim muayenesinden geçip onun tavsiyelerine göre hareket etmelidir. Hele kış aylarında hastalık geçirmiş olanlar için buna mutlaka lüzum vardır.

2. Suya yemekten sonra en az iki saat geçmeden girilmemelidir. Tok karınla hemen suya girmek çok tehlikelidir.

3. Suya girmek için en uygun vakit saat 10 ile 12 ve 15 ile 17 arasıdır.

4. Suda çok durmamalıdır. Vücutta titreme belirirse hemen çıkmalı ve biraz koşarak ısınmalıdır.

5. Kızgın güneşte çok durmak tehlikelidir. Bundan sakınmalıdır.

6. Pek iyi yüzme bilenler bile kıyıdan fazla açılmamalıdır.

7. **Bataklık ve sazlık göllere, ne kadar sığ olursa olsun, asla girmemelidir.** Böyle sular son derece tehlikelidir.

8. **Kumsal ne kadar geniş ve sığ olursa olsun** ayakların dibe değmesine **güvenerek kıyıdan fazla açılmak tehlikelidir.** Ayak altında kumların kayarak insanı su içinde bir çukura götürüp boğulmasına sebep olduğu her sene deniz mevsiminde görülüp işitilen vak'alardandır.

Sığ kumlukta yüzen ve oynayan küçükler bunu hatırda tutmalı, sahilde, icabında kendilerini kurtaracak kimselerden uzaklara açılmamalıdırlar.

Bu sekiz şarta riayet ederseniz denizin ve suyun bol bol tadını çıkarır ve vücutça istifade edersiniz.

Hepinize şen günler ve güzel eğlenceler !

Şeytana Uyan Çakal

YERYÜZÜNDE yaşayan bütün canlıların içinde en hor görülüp, nefret edileni çakaldır. Hiçbir hayvan onu sevmez, onunla arkadaşlık etmez, ona inanmaz. Herkes ona hain gözüyle bakar. O, dünya durdukça böyle yalnız başına yaşıyacaktır. İşte size çakalın hikâyesi :

Tanrı dünyayı yarattığı zaman bütün canlılara şunu sordu :

— Ne olmak istiyorsun ?

Canlıların bazıları :

— Yükseklerde, çok yükseklerde uçmak istiyoruz, dediler.

— Pekâlâ, sizleri kuş yapacağım; çeşit çeşit, renk renk kuşlar. Bir kısmınız büyük, bir kısmınız da küçük olacak.

Bazıları :

— Biz suda yaşamak istiyoruz, dediler. Her zaman sularda yüzüp tertemiz olacağız. Suda kolayca yüzmemiz için ufak kanatlar isteriz.

— Pekâlâ, sizleri de türlü türlü balık yapacağım; büyük balıklar, küçük balıklar. Orada dünyanın sonuna kadar yaşayın.

Bir kısmı da :

— Biz dağlara tırmanmak, vâdilerde koşmak, ormanlarda yatıp uyumak, kısacası dünyayı görmek ve tanımak istiyoruz, dediler.

— Pekiyi, sizler de hayvanlar âlemi olacaksınız; her çeşit hayvan. Bazılarınız büyük, bazılarınız küçük. Yeryüzü sizin eviniz olacak ve hep orada yaşayacaksınız.

Bir kısmı da :

— Bizler, sizin gibi akıllı olmak istiyoruz, dediler.

Tanrı buna çok memnun oldu ve :

— Sizler de insan olacaksınız, yaratıkların en üstünü ! dedi.

Böylece canlıların her biri istediği hayatı seçti. Hepsi de birbirine dost, can ciğerdi. Aynı dili konuşuyor, beraberce oynuyor, şarkı söylüyorlardı. Her akşam canlıların büyük toplantısında buluşuyorlardı. Çok mesuttular. Aynı sudan içiyorlar, tabiatın bol bol verdiği bitkiler, meyvalar, yapraklarla besleniyorlardı.

Günlerden bir gün çakal öbürleriyle beraber oynaşıp şarkı söylemek için toplantıya gelmedi. Geride kalarak bir çalılığa gizlendi. Kendi kendine :

— Toplantılardan bıktım. Her gün çayır, ot, meyva yemekten de usandım. Bunlar hoşuma gitmiyor artık. Canım ne olduğunu anlıyamadığım başka şeyler çekiyor, dedi.

Herkes toplantıya gittiği için ortalık pek sessizdi. Dost güneş toprağı ısıtıyor, şifalı ışıklarını sunuyordu. Çakal, sıcağı görünce uzanıp derin bir uykuya daldı. Uykusunda şeytan ona görünüp burnuna et koklattı.

— Aç ağzını yum gözünü, bak ne kadar lezzetli bir şey yiyeceksin, dedi.

Çakal, burnuna taze et kokuları tüterek uyandı.

— Et, et. Ne kadar da güzel kokuyor.

Şeytan hiç durmadan :

— Bir dene bakalım, diyerek onu dürtüyordu.

Çakal şeytana uydu. Eti tattı. Bir daha da ot yemeğe tövbe etti. Derken neşe içinde toplantıdan dönen pamuk kuyruklu tavşan kardeşi gördü. Üzerine saldırdı, parçalayıp yedi.

İşte canlılar arasında ilk defa kötülük tohumu böyle atıldı.

Çakal bundan sonra bir daha toplantıya gitmedi. Her gün çalılığın arkasına giz-

lendi. Küçük hayvanlardan biri ona rastlayınca neşe içinde selâm veriyor, halini hatırını soruyordu. Toplu halde onlara hiçbir şey yapamıyordu ama, içlerinden birini yalnız bulunca hemen saldırıp öldürüyordu. Fakat havada uçuşan kuşlar, çakalın yaptıklarını gördüler. Küçük hayvanlara olanları anlattılar. Artık hiçbiri ne onun yanına gidiyor, ne de konuşuyordu. Gördükleri zaman hemen kaçıp saklanıyorlardı. Kötülüğün sonunda korku işte böyle doğdu.

Küçük hayvanlarla kuşların kalbine korkuyla beraber şüphe de yerleşti. Hayvanlar birbirlerinden korkmağa başladılar. Daha büyük hayvanlar yanlarına yaklaşınca hemen bir köşeye gizleniyorlardı.

— Bir zamanlar çakal da bizim dostumuzdu. Üzüm üzüme baka baka kararır. Bunların da bir gün bize saldırmıyacağını nereden bilelim ? dediler.

Kuşlar, yüksek ağaçlardaki yuvalarından dışarı çıkmaz, küçük hayvanlar da toplantıya gelmez oldular. Artık büyük dostlarıyla ne şarkı söylüyor, ne de oynaşıyorlardı.

Toplantı başlayınca büyük hayvanlar etraflarına bakınıp :

— Küçük hayvanlarla çakal neden artık gelmiyorlar ? Kuşlar niçin ağaçların tepesinde tünüyorlar ? Eski neşeli toplantılarımıza ne oldu ? diye birbirlerine soruyorlardı.

Kuşlar ağaçların üstünden:

— Çakalın huyu değişti.

Kendinden küçüklere sevgi göstermiyor. Kuşları, tavşanları, önüne gelen her şeyi öldürüp yiyor, diye bağırıştılar.

Büyük hayvanlar çakala çok kızdılar. Zavallı küçük hayvanlara da pek acıdılar.

Korku, hayvanları çekingen ve ürkek yaptı. Pamuk kuyruklu tavşancıklar :

— Çakal sinsice sokularak konuştuklarımızı dinliyor, bizi nerede bulabileceğini biliyor. İyisi mi biz kendi aramızda anlıyabileceğimiz bir dille konuşalım, dediler.

Kuşlar da aynı şekilde düşünüyorlardı. Onlar da kendi aralarında bir dil kurdular. Çok geçmeden hayvanların hepsi birbirlerinden şüphe ettiler. Yalnız kendi aralarında anlıyabilecekleri işaret ve seslerle konuşmağa başladılar. Korku her yere sinmişti. İnsanlar bile kendi aralarında anlaşabilecekleri diller kurdular. Artık o eski güzel toplantılar sona ermişti. Bir yerde birbirlerine rastlasalar sadece selâm verip geçiyorlardı.

Bir zaman sonra Tanrının bütün yaratıklarına verdiği genel dil unutuldu. Artık bir daha yaratıkların birbirleriyle dost olmaları imkânsızdı.

İşte hayvanlar arasında çakalın en nefret edilip hor görülmesinin sebebi budur. Hiç kimse onu sevmez, onunla arkadaşlık etmez. O artık her yerden kovulan bir sürgündür.

Ayhan Birand

SAAT VE BASTON

Alman kırallarından birinin yazlık şatosundaki oda uşağı, kıralı o kadar seviyordu ki, kendi eli ile yaptığı bir bastonu kıralın şehre döneceği gün, yaveri ile ona takdim etti.

Kıral uşağının bu sade ve samimi hediyesinden pek memnun olmuştu; karşılık olarak o da uşağa şehirden bir cep saati gönderdi.

Bir müddet sonra kıral yine şatoya geldi. O gece uşak sabahlara kadar uyumadı, kırala kendisine hediye ettiği saat için bir teşekkür nutku tasarladı. Ertesi gün huzura çıkınca söyliyecekti.

Ertesi gün kıral uyanınca uşağı çağırdı. Uşak odaya girdi : teşekkür nutkunu söyliyecekti; «Haşmetlim,» dedi, fakat öyle heyecanlandı ki dili tutuldu, sustu kaldı...

Kıral; «Galiba bir şey söyliyecektin» dedi, «dur ben sana yardım edeyim; sözünün konusu ne ?»

Uşağa biraz cesaret geldi ama ancak :

«Saat, saat, haşmetlim» diyebildi. Yine sustu.

Kıral güldü ve başını, teşekkür eder gibi, eğerek; «Ha, anladım,» dedi. «Baston, baston.»

Romada San Pietro kilisesi

Benzeri Olmayan Bir Devlet

Vatikan Şehri Devleti

ÖZCAN'ın dayısı anlatıyor: İstanbulumuzun bir köşesinde etrafı kale duvarları ile çevrilmiş, içerisinde bahçeler, saray binaları, köşkler bulunan bir yer vardır: herkesin bildiği Topkapı Sarayı Müzesinin bulunduğu yer.

Roma'da da şehrin içinde etrafı yüksek duvarlarla şehirden ayrılmış bir bölge vardır; fakat bunun genişliği bizim Topkapı Sarayı sahasından daha azdır: yarım kilometre kareden biraz daha küçük. Karşı sayfada onun havadan çekilmiş bir resmini görüyorsunuz; sahanın sınırı resimde kalın beyaz çizgi ile iyice belirtilmiştir. Bu sınırlar içinde kalan arazi Roma şehrinden ve İtalyan devletinden tamamiyle ayrı olan bağımsız Vatikan Şehri Devletinin ülkesidir.

Vatikan Şehri Devletinin özel bayrağı, kendisine göre bir hükûmet teşkilâtı, parası, posta pulu, posta telgraf, telefon ve radyosu, demiryolu vardır. Nüfusu sadece (1000) kişi kadardır, bunlar da büyük din adamları ile devletin türlü hizmetinde vazifeli olan kimselerdir.

Yetmiş kişilik bir muhafız kuvveti Papalığın askerî kuvvetini teşkil eder. Muhafızların hepsi İsviçrelidir. Kıyafetleri ve silâhları dört asır önceki gibidir, o zamandan beri değişmemiştir.

Devletin reisi Papadır. İdare işlerine bakan bir hükûmet reisi ile, şehir işlerine bakan bir belediye reisi vardır ki, bunları Papa tâyin eder. Papa, kardinallar, yâni en yüksek rütbeli din büyükleri tarafından kendi aralarından seçilir ve ömrünün sonuna kadar vazife başında kalır. Şimdiki papa XII. Pius'tur.

Bu pek küçük devletin dünyada âdeta büyük devletler gibi nüfuzu ve itibarı vardır. Papa bütün katolik devletlere ve katolik, hattâ hıristiyan olmayan bazı devletlere elçiler gönderir ve Vatikan'da da o memleketlerin elçileri bulunur. Katolik devletlerde Papanın elçileri sırada başka devlet elçilerinden önce gelirler.

Eskiden Papalık devletinin geniş toprakları, ordusu ve donanması vardı, bir zamanlar Avrupa kıral ve imparatorları papalara boyun eğerlerdi. O devir çoktan geçti, fakat papaların katolik milletler üzerindeki manevî ve ruhanî nüfuzu hâlâ bâkidir ve kuvvetlidir. Yeryüzünde katolik mezhebine inanan, sayısı 300 milyonu aşan insan vardır ve bunlar dinî hususlarda papaya o derece bağlıdırlar ki din meselelerinde papanın sözünü Tanrının sözü gibi dinlerler ve sayarlar, zaten onlarca papa Hazreti İsanın yeryüzünde vekilidir. Küçücük Vatikan şehri devletinin büyük önemi işte bundan dolayıdır.

Her yıl Vatikanı on binlerce katolik ziyaret eder, hele büyük dinî bayramlarda ziyaretçiler yüz binlerle sayılır. Papalık devletinin gelirini dünyanın her yerinde zengin katoliklerin bağışları sağlamaktadır.

Dünyanın en büyük ve en güzel kilisesi olan San Pietro Vatikan şehri bölgesi içindedir. Vatikan sarayı da pek büyüktür; oda ve salonlarının sayısı bini aşar. Dünyanın en zengin müzelerinden biri Vatikandadır. Büyük ressam ve heykelcilerin eserlerinden toplanmış resim ve heykel koleksiyonu eşsizdir.

Vatikan kütüphanesinde 350 bin basma kitap ile 70 bin yazma eser vardır. Bundan başka, bir astronomi rasathanesi ile mükemmel bir basımevi bulunan Vatikanda, İtalyada çok okunan ve önem verilen gündelik bir gazete de çıkmaktadır.

A. B.

AYNANIN SIRRI

Aynalar ilk olarak Venedikte yapılmağa başlamıştı. Venedik hükûmeti bu sanatın sırrını yabancılardan saklamak için ayna fabrikalarını Murano adasına taşıtmıştı. Orada, aynadan başka, beyaz ve renkli camdan vazo, kadeh, bardaklar da yapılırdı. Venedik cam eşyaları dünyaca tanınmış sanat eserlerinden sayılırdı.

Murano adasındaki kırk cam fabrikasında birkaç bin işçi çalışırdı. Sanatkâr camcılar Venedikte, asilzadeler kadar saygı görürlerdi. Adayı, camcılardan seçilmiş bir heyet idare ederdi. Yalnız hiçbir camcı yabancı memleketlere gidemezdi. Gidenlerin aileleri bile ölümle cezalandırılırdı. Böyle olduğu halde, Fransızlar, çok büyük para sarfederek, kurnazlıkla, bunlardan birkaçını kaçırabilmişlerdi. Bu suretle aynanın sırrı önce Fransa'ya sonra bütün dünyaya yayıldı.

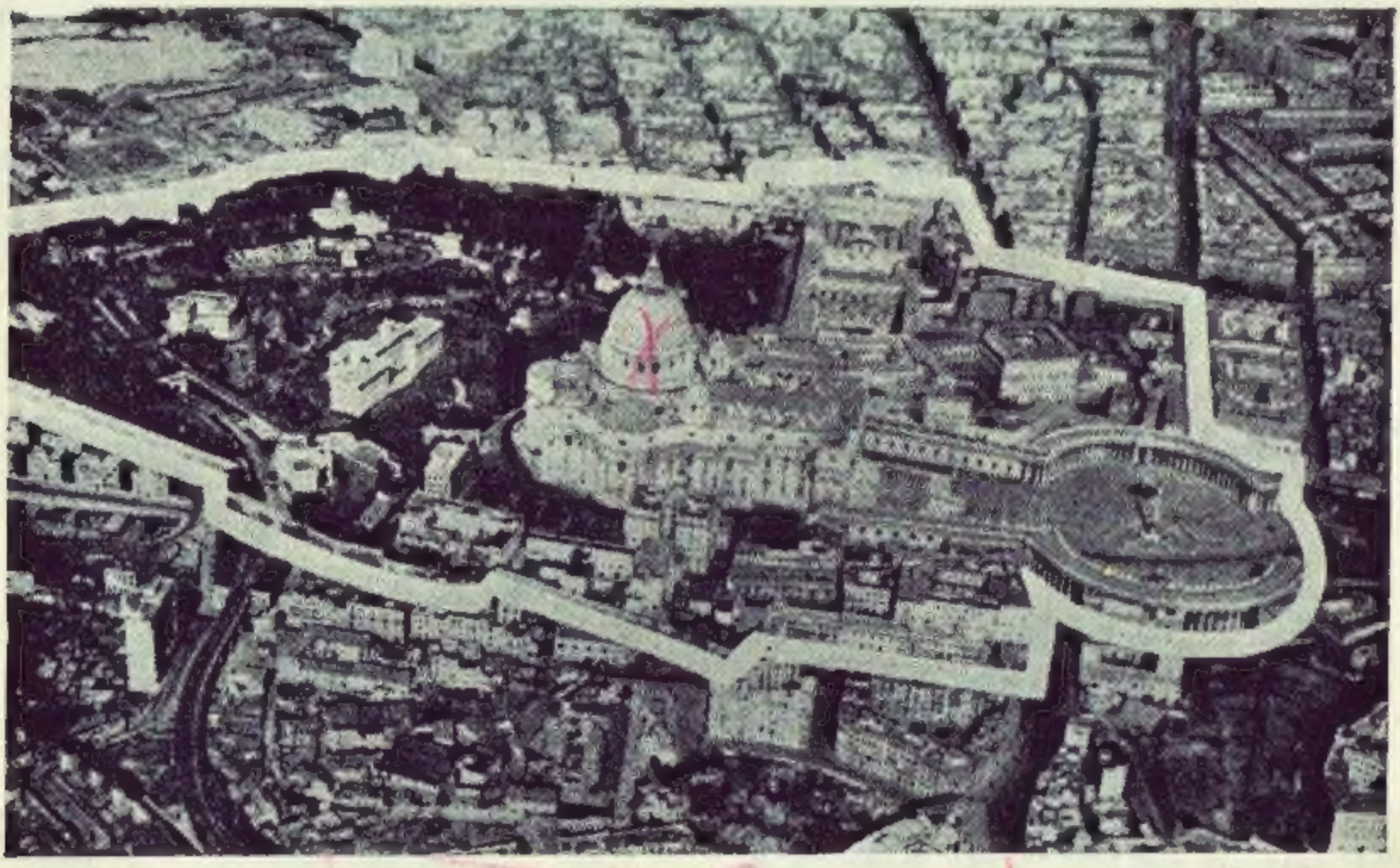

Roma'nın içinde Vatikan şehri (Havadan görüşü)

Sebze Bahçesinde

SELMA ile Metin o gün okullarında yapılan «Gürbüz Çocuk» yarışmasında birinci gelmişlerdi. Bu güzel haberi bir an önce annelerine müjdelemek için zıplaya zıplaya bahçede koşarken az kalsın narin yapraklı yeşil salataların üstüne düşeceklerdi. Bereket versin ki, uzun boylu mısırlara tutundular. Mısır sapları iki kardeşin eteklerini sımsıkı tutup bırakmadılar. Metin :

— Eteğimi bırak, diye söylendi. Bu kadar gürültüye sebep yok ki... Bizim yarışmayı kazanmamızda hepinizin payı var. Herkesin, sebzelerin ne kadar faydalı olduğunu anlaması için bir gösteriş yürüyüşü yapacağız. Sizler de katılacaksınız.

Bu sırada Selma neşe içinde söze karıştı :

— O kadar seviniyoruz ki! Sizden aldığımız kuvvetli besinlerle gelişip büyüyoruz.

Mısır :

— En önde kim yürüyecek? diye sordu. Bu benim hakkımdır. Bütün kış size en kuvvetli besiyi ben veriyorum.

Bu sırada gözleri kızgınlıktan fırlayan patates :

— Sen mi? diye bağırdı. Bütün yıl her gün sofrada ben bulunurum. Kuvvetli olmaları için nişastayı, sağlıkları için de madenî tuzları ben sağlarım. Kabuğumdaki cevher de hiçbirinizde yoktur.

Güneşin sıcaklığında yayılmış kırmızı domates bunu işitince öfkeden büsbütün kızardı.

— Hah ha, demek öyle... Benden biraz büyük olduğun için bu şerefi çalmağa çalışıyorsun. Vitaminlerini ben vermiyor muyum? Ben hepinizden faydalıyım. Aile doktorları küçücük bebekler için bile beni tavsiye ediyorlar. Tencerelerde türlü türlü yemeklerim pişirilip lezzetle yeniyor.

Metin :

— Canım, kavga etmeyin, diye yalvardı. Bunu duyan ıspanak :

— Söylemiyeyim de ne yapayım? Ben olmasaydım haliniz yaman olurdu. Hem kanınıza lâzım olan demiri veriyorum, hem de vücudunuzdaki zehirleri atmanıza yardım ediyorum.

— Demir mi? Böyle bağıran fasulya idi. Ufacık saplarının ucundaki taze yeşil fasulyalar öfkeden titreşiyorlardı. Kimmiş o bakayım? İçinizde en çok demiri olan ben'im.

Selma :

— Biliyoruz, biliyoruz. Hepinizin ayrı ayrı payı var. Ama kavga çıkarıp oyun bozanlık etmeyin.

O anda solgun renkli kereviz şemsiye gibi yapraklarını sallıyarak :

— Çok alâ, çok iyi! Hepinizi dinledim. Bence hak yerini bulmalı. Ben olmasaydım, tatil günlerinin zevki çıkar mıydı ? Bütün çocukların sinirlerini kuvvetlendiren, onları neşelendiren ben değil miyim?

Bodur boylu yeşil salata söze karıştı.

— Sinirleri dinlendirmeğe en fazla ben yararım. Bol bol madenî tuzlarımla yiyenlere canlılık ve kuvvet veririm. Fazla övünmek gibi olmasın ama, vitamin bakımından da çok zenginim.

— Canlılık mı ?

Bu serinkanlı ses bahçenin bir köşesinden geliyordu.

— Benim ilk, orta ve son adım serinlik, cana can katandır. Bana hıyar derler. Cilde de çok yararım.

Meşhur kokusunu etrafa yayan soğan :

— Bu kadar da övünmeyi hiç sevmem, dedi. Ya ben ne söyliyeyim. Hem vücuttaki kanı temizlerim, hem de yemeklerinize lezzet veririm.

Olduğu yerde durmadan gülen tombul bir lâhana :

— İçinizde bu meseleyi çözecek benim galiba, dedi. Hepiniz de birer doktor kesildiniz.

Metin :

— Sen ne düşünüyorsun ? diye sordu.

Selma da :

— Ah ne olur, bir hal çaresi bul, diye yalvardı.

Lâhana :.

— Elimden gelen yardımı yapacağım. Sonbaharda size kükürdü kim veriyor ? Niçin en önde ben gitmiyeyim ?

Selma :

— Sen de ötekiler gibi iddialısın.

Metin :

— Eğer kavga ederseniz gösteri yürüyüşünden vazgeçerim, diye bağırdı.

Tombul lâhana :

— Benim umurumda bile değil, dedi. Bahçemden ve yerimden çok memnunum.

İlk defa olarak bütün sebzeler lâhanaya hak verdiler.

— Fakat eğer daha sonra bir yürüyüş yapılacaksa en önde ben gideceğim. Her zaman bana «Baş Lâhana» demez miydiniz ? Öyleyse en başa ben geçeyim.

Selma ile Metin :

— Hakikaten de tıpkı bir başa benziyorsun, diye gülüşerek eve doğru koşuştular.

Alış Veriş

Çarşıda bir kavuk beğenir Hoca.
Sorar satıcıya : — «Ağam, kaç akça ?»
— «On akça !» — «Peki güzel ! Sar bana şunu !»
Tam koluna kıstırıp kavuğunu
Gidecek; vazgeçer. Der ki : — «Şu kaça ?»
— «Cüppeyi mi sordun ? O da on akça.»
— Âlâ ! Al şu kavuğu, zahmet sana,
Yerine de o cüppeyi ver bana.»
Bakmadan sağa sola,
Alır cüppeyi Hoca, düşer yola.
Böyle sesiz sadasız gitmesi üzerine
Adam seslenir : — «Hey ! Hocam ! Baksana !
Cüppeyi parasız mı verdik sana ?»
Hoca kızar; çıkışır satıcıya :
— «Neden ? Yerine kavuğu verdik ya.»
— «Kavuğun parasını vermedin ki...»
O zaman büsbütün kızar seninki,
— «Arkadaş, der, sende de akıl varsa ben neyim !...
Kavuğu almadım ki parasını vereyim.»

Orhan Veli KANIK

Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan «Nasrettin Hoca'dan 70 Manzum Hikâye» adlı kitaptan

Alageyik

SADECE bizim kasabada değil, bütün dünyada benim geyiğimin bir eşi daha yoktur. Siz hiç hayatınızda ön ayaklarını insan gibi masaya dayayıp gazoz içen, patates kızartması yiyen geyik gördünüz mü?

Onu bulduğum zaman daha iki, üç aylık ufak bir yavruydu. Bir çiftlikte oturan arkadaşımı ziyaretten dönüyordum. Seyrek ağaçlıklı dağ yamacında ilerlerken önümden tavşanlar kaçıyor, çayırların üstünde çekirgeler zıp zıp sıçrıyorlardı. Birden yamacın kenarında küçücük bir geyik yavrusu belirdi. Aynı anda iki el silâh sesi duydum. Avcının kurşunu zavallı hayvanı dört buçuk metre aşağıdaki dereye yuvarladı. İki büyük taşın ortasına sırtüstü sıkıştı. Oradan kurtulabilmek için dört ayağıyla havayı eşeliyor, sanki gökyüzünde tutunacak bir yer arıyordu. Atımdan indim. Hayvanı kurtaracak bir çare aramağa başladım. Zavallı geyik ağlıyordu. Hiç hayatınızda bir geyiği ağlarken gördünüz mü? Gözlerinden sicim gibi yaşlar boşanıyor, tıpkı bir insan gibi inliyordu.

Bana en çok gözlerinin bakışı tesir etti. İri kahverengi gözleriyle yalvararak bakıyor, belki de kendisini benim vurduğumu zannediyordu.

— Geyikçik, seni ben vurmadım. Dur bakalım. Elbette bir kurtuluş çaresi bulacağız.

Kendi kendime konuşurken yanıma avcı geldi.

— Vah vah, ne kadar da küçücük bir yavruymuş, dedi. Ağacın altında duruyordu. Dalları onun boynuzları sandım. Aldanmışım meğer. Kurtarabilecek miyiz acaba?

Avcıya bir daha sefere daha dikkatli olmasını söyledim.

— Eğer dikkat etmeden ateş ederseniz, hayvan yerine yanlışlıkla insan da vurabilirsiniz.

— Haklısın oğlum. Şimdi şu çukura inelim de hayvanı çıkarmıya çalışalım. Hareket ettiğine bakılırsa yarası ağır değil!..

İkimiz beraber yamaçtan aşağı indik. Ufacık sivri tırnaklarıyla bizi tepmemesi için ayaklarını mendilimle bağladım. Sonra kaya parçalarından birini iterek hayvanı kurtardık. Kurşun deriyi delmişti ama, yara ağır değildi. Ayaklarını çözerken avcı:

— Acaba kışı geçirebilir mi? dedi. Ben bunu vurmazdan birkaç dakika önce arkadaşım dişi bir geyik vurdu. Bunun anası olmalı.

Hiç sesimi çıkarmadan yavruyu kucakladım. Yamaca tırmanıp atıma bindim. Avcıya:

— Eve götürüp besleyeceğim, dedim. Adını da Alageyik koydum.

Yolda giderken amcama ne söyliyeceğimi düşünüyordum. Amcam her hangi bir şey için evet veya hayır dedi mi, bir daha sözünden dönmezdi.

— Allah vere de Alageyik amcama, bana baktığı gibi yalvaran gözlerle baksa da onu insafa getirse, diye dua ediyordum.

Eski ahırda Alageyiğe samandan bir yatak hazırladım. Amcam bakkal dükkânıyla kahvehaneyi açtığından

Güzel Sözler

★ **Ürkek kedi fareyi cesur eder.**

★ **Köre ayna verirsen ondan teşekkür bekleme.**

★ **Gelin güzel olunca giyinmesi kısa sürer.**

★ **Nazik bir «Hayır» kaba bir «Evet» den daha iyidir.**

★ **Hasetçinin kimseye faydası yoktur, en büyük zararı da kendisinedir.**

beri artık inek beslemiyorduk. Alageyiğin yaralı boynuna merhem sürerken içeriye amcam girdi. Durdu, bana dikkatle baktı:

— Adını ne koyacaksın?

Artık Alageyik benimdi.

Bütün av mevsimi boyunca geyiğimi ahırdan çıkarmadım. Bana o kadar alıştı ki, nereye gitsem peşimden geliyordu.

Yazın amcamın kahvesinde çalışırdım. Bir gün tezgâhın üstüne bir şişe gazozla bir tabak patates kızartması koydum. Sonra kapının önünü süpürmek için dışarıya çıktım. Geri döndüğümde ne ile karşılaştım biliyor musunuz? Alageyik gazoz şişesini devirmiş, şişeye ağzını dayamış, fışıldayan gazozu içmiyor mu? Tabaktaki patateslerin de bir kısmını kemirmiş.

Bundan sonra her zaman tezgâha Alageyik için bir şişe gazozla, bir tabak patates kızartması koymağı âdet edindim. Herkes kahkahalarla gülerek geyiğimi seyrederdi.

Bir akşam amcam geyiğimle birlikte kahvehaneye gelmemi söyledi. Bazı müşteriler Alageyiğin gazoz içi-

şini seyretmek istiyorlardı. Kahvehanenin bir duvarı boydan boya camdı. Buradan biraz ilerden akan nehri seyrederdik. Benim Alageyik ve atımdan sonra en çok sevdiğim şey geceleri bu cam duvardan nehrin manzarasını seyretmekti.

O akşam Alageyik her zamanki gibi neşe içinde gazozunu içip, patatesini yerken müşterilerden biri elinde bir çift geyik boynuzuyla yanına geldi. Gülerek boynuzları geyiğin başına tuttu.

— Birkaç sene sonra sen de böyle olacaksın, dedi.

Alageyik tezgâhın arkasındaki aynaya baktı. Boynuzlu halini pek beğenmemiş olmalı ki, kulaklarını oynatıp kuyruğunu hafif hafif salladı. Sonra birden hızla döndü. Büyük cam pencereye daldı.

Uzun zaman Alageyiğimi bulamadım. Bir gün kahvehanenin önünde otururken onun yavaş yavaş yaklaştığını gördüm. Sevinç içinde geyiğime sarıldım. Amcam onu salıvermemi söyledi ama, müşteriler cam parasını ödedikleri için zorla amcamı kandırabildım.

O sene av mevsimi erken başladı. Aynı zamanda okullar da açıldı. Amcam Alageyiği salıvermem için durmadan ısrar ediyordu.

— Bu hayvan da başımıza dert oldu, diyordu. Hem seb-

Yersiz Korku

Metin'le beraber yıkık değirmenin altındaki karanlık, kasvetli ve dar su yoluna bakarken ürperdiğimizi hissettik. İkimiz de yaşımıza göre cesur sayılırdık ama, dar boğazdan ağır ağır akan karanlık sular insana âdeta dehşet veriyordu. Kırlarda dolaşırken eski bir değirmenin su kemerine gelmiştik. Harap duvarları su kanalının üzerinde esrarengiz bir güzellikte duruyordu. Kemere baştan başa çeşit çeşit yabani bitkiler salkım saçak asılmış ve her tarafı yosunlar kaplamıştı. Su yolundan geçerken zaten acayip hayallerle dolu olan aklımıza kale zindanları, mağara cadıları, canavar ve ejderha hikâyeleri geldi. Metin'le beraber iki sopa yaptık ve soğuk sularda yürümeğe başladık. Su, ne kadar da soğuktu.

Vakit akşama doğruydu. Dağın kenarındaki derelerde tekinsiz gölgeler oynaşıyordu. Su kemerinin karanlık sularında yürümeye başlamıştık ki, çirkin, sıska bir balıkçıl kuşu acı acı haykırarak bacaklarını sallaya sallaya dere tarafına uçtu gitti.

Balıkçıl kuşunun feryadı bizleri birden ürkütmüştü ama, yine de yolumuza devam ederek karanlık su yolunda ilerliyorduk. Ansızın karanlığın içinde kocaman bir şeyin yanımızdan sürtünerek geçtiğini farkettik.

Korku içinde geri dönüp kaçmağa başladık. Suyun dibi yosunla kaplı, çok kaygandı. Birden Metin'in ayakları kaydı, can havliyle bana sarıldı; ikimiz beraber çamurlu suya düştük.

Çığlıklar koparark kendimizi dışarı atınca bizi çok korkutan şeyin ne olduğunu gördük. Bu, ne bir cin, ne cadı, ne de canavardı. En az bizim kadar ürkmüş, alaca karanlığa doğru uçan zararsız bir yarasaydı.

---

ze bahçesini mahvetti, hem de ona buna tos vuruyor. Birisini yaralayacak diye korkuyorum.

Fakat ben, Alageyiğime bir türlü kıyamıyordum. İnsanlara o kadar çok alışmıştı ki, muhakkak bir avcı görünce kaçacağı yerde yanına gelirdi. Amcama yalvardım. Hattâ ağladım. Ama nafile. Bir gün amcam:

— Bu hayvanı yarın ormana götür, havaya ateş ederken üstüne avuç avuç kum at. Bak nasıl kaçıp gidecek. Bir daha da insanlara yaklaşmaz, dedi.

Üzüntüden âdeta hasta gibi oldum. Alageyik artık benim candan bir arkadaşım olmuştu. Öbür geyiklerle beraber dere tepe dolaşırken hayatından çok memnun olacağını biliyordum ama, ne de olsa insan yetiştirdiği hayvanlara alışıyor. Alageyik artık büyümüştü. Başında sivri boynuzları gelişmişti. Fakat ormana bıraktığım zaman onu avlarlarsa yazık olmaz mıydı?

O gece bir gazeteci Alageyiğin resmini çekmek istedi. Tezgâhın üstüne gazoz şişesiyle, patates kızartması hazırladım. Etraftakilere:

— Sakın hayvanı ürkütmeyin. Tekrar canı kırmasın. Zaten yarın ormana bırakacağım.

Sözümü bitirmeden ağlamağa başladım.

Tam o sırada gazeteci resmi çekti. Filâş parlar parlamaz Alageyik cama atıldığı gibi dışarıya fırladı. Onu ahırda korkudan tir tir titrerken buldum.

Karanlıkta sevip okşarken aklıma bir fikir geldi. Yarın muhakkak geyiğimi salıverecektim. Av mevsiminde canlı kalması için onun öbür geyiklere benzememesi lâzımdı.

Ertesi gün ormana gitmeden önce geyiğimi boyadım. Başına, vücuduna kırmızı beyaz benekler serptim. Manzara gerçekten gülünçtü. Alageyiğim sanki acayip bir zebra olmuştu.

Ormanda havaya ateş edip üstüne avuç avuç kum atınca hemen yamaca tırmandı. Sonra döndü. Olanlara bir türlü inanamıyormuş gibi dargın gözlerle bana baktı Tekrar havaya arka arkaya ateş ettim.

Onu en son çamlığın içinde kırmızı beyaz benekleri güneş ışığında pırıl pırıl yanarak koşarken gördüm.

Gazeteci geyiğim hakkında bir yazı yazdı. Bütün avcılar da hayvanımı tanıdılar. Amcam bu ilkbahar onu benekleri solmuş, bir pınardan su içerken görmüş. Eğer elime geçirirsem, Alageyiğimi tekrar renk renk boyayacağım.

A. R. B.

Alev'in Rüyası

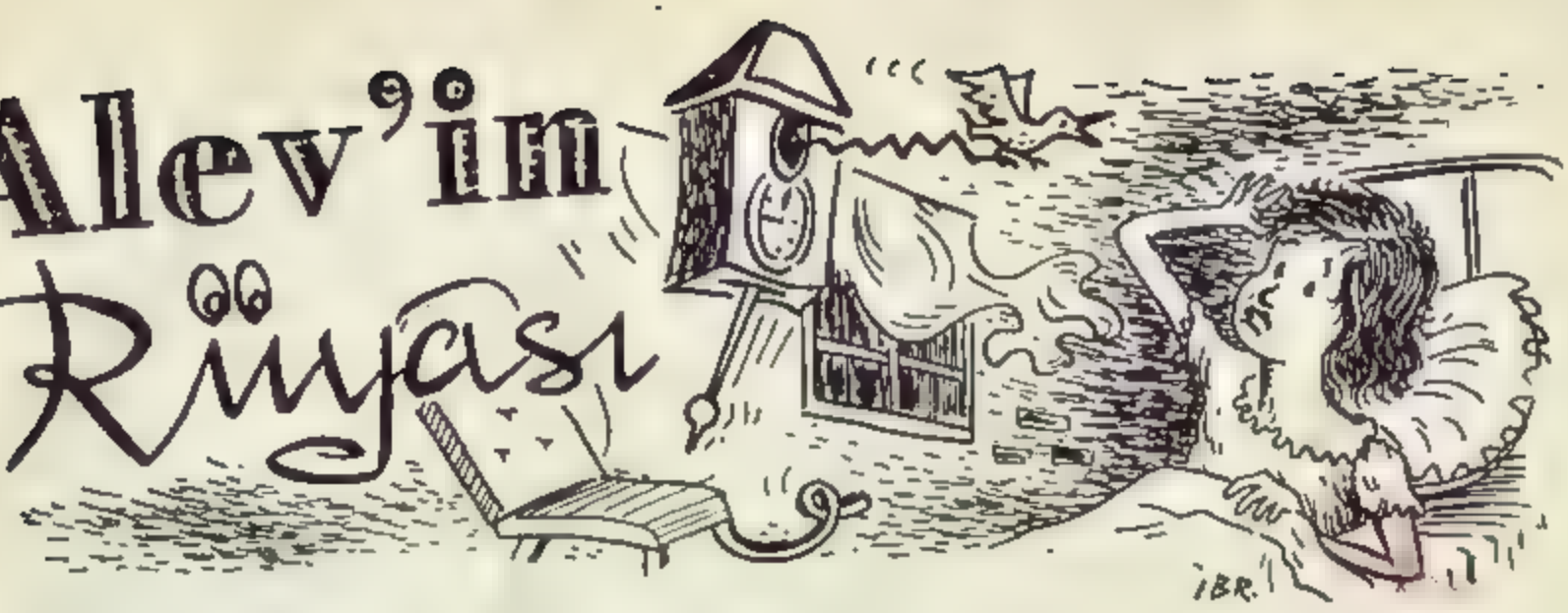

O gece yemekte epeyi midemi doldurmuş, üstelik, annemin, yengemize ertesi gün yolluk olarak hazırladığı kurabiyelerden de atıştırmıştım.

Gündüzkü oyunlardan çok yorulduğum için saat 10'a gelmeden yattım. Hemen uyumuşum

Bir aralık kulağıma hafif bir fısıltı geldi. Baktım: perdeler, pencereler kapalı olduğu halde, sallanıp kıpırdıyor hem de hafiften inliyor gibiydi.. Sandalye gıcırdıyor, yer tahtaları çatırtılar çıkarıyordu.

Bütün bu sesler gitgide arttı, sonunda adamakıllı bir gürültü halini aldı. Bir de ne göreyim?.. Perdemiz konuşmağa başlamasın mı?

— Bakın dostlar, bakın! diyordu. Şu yaramaz Alev'in beni ne hale koyduğuna bakın. Makasla delinmedik, iğne sokulmadık yerim kalmadı. Bıktım artık! Soğuklar başlasın, ben de kendiliğimden parçalanacağım. Yeni perde alınıncaya kadar üşüyedursun!

Sandalye hemen söze karıştı:

— Seninki bir şey değil ki! Benim yerimde olsan ne yapardın acaba? Bu afacan kız, üstümde oturmaktan çok tepiniyor, zıplıyor... Geriye doğru yaylana yaylana dizlerimde derman bırakmadı. Eli rahat durmadığı için, içimden tel tel hasırları çekiyor. Arkalığımın tahtalarını kırmayı bile becerdi. Durmam artık odasında. Şimdiden tezi yok, bodruma kaçacağım. Böyle devam ederse, nasıl olsa birkaç gün sonra gideceğim yer orası...

Döşeme tahtaları, tâ küçüklüğümden beri yaptığım suçları sayıp döktüler. Üstlerini çizmişim, mürekkeple lekelemişim. Çamurlu ayaklarımla, lâstiklerle bastığım için yüzünün rengi değişmiş...

Onların:

— Ah şu tatil bitsin de çabuk okula gitsin, yoksa dayanamıyacağız artık, ayaklarına kıymık batırmağa başlıyacağız!.. dediklerini işittim.

* * * * * * * * * * * * *

— Aaa! Demek gazete okuyorsunuz ha!...

Kör dilenci — Okumuyorum, resimlerine bakıyorum.

Duvardan da saatin cırtlak sesi geliyordu:

— Ben de bundan sonra işlemiyeceğim. Bitti! Bozuldum sansınlar, daha iyi benim için. Bu saygısız kız ikide bir akrep ve yelkovanımla oynar, döndürür, çeker... Oysa ki ben, bu evin en eski eşyalarındanım.

Ama en çok duvarların seslerinden ürktüm. Boğuk boğuk, çatırdıya çatırdıya konuşuyorlardı. Üzerlerini çizip kirlettiğim için, bana fena halde içerlemişlerdi. Sonunda, benden öç almak için, hemen o anda, üstüme yıkılmağa karar verdiklerini işittim.

Bütün öbür şikâyetleri yorganımın altına sinerek, kıpırdamadan dinlemiştim. Ama duvarların korkunç kararını duyar duymaz, heyecan içinde haykırdım ve ter içinde uyanıverdim.

Sabah oluyordu. Odaya iyice aydınlık girsin diye, perdeyi açtım. İlk defa olarak odama dikkatli dikkatli baktım. Tabiî gördüğüm, işittiğim şeylerin hepsi rüyadan ibaretti. Ama kulağıma küpe oldu. Çünkü gerçekten odamın içindeki eşyanın hali, tıpkı bunların rüyada anlattıkları gibiydi.

Artık odama ve eşyalarıma elimden geldiği kadar temiz ve intizam içinde bakmağa çalışıyorum.

Nihal Yalaza Taluy

ÖNEMLİ BİR BULUŞ

YARAYA neden tentürdiyot sürüldüğünü hiç merak ettiniz mi? Doktorların nasıl ameliyat yaptıklarını sinemalarda görmüşsünüzdür. Oda ve âletler pırıl pırıl ne kadar temizdir.

Temizlik ve tentürdiyotu bir arada düşünürsek, her ikisinin de ortak nitelikleri olduğunu görürüz.. Her ikisi de antiseptiktir.

Antiseptik kelimesi iki kısımdan meydana gelir. Anti karşı, septik de ufûnettir. Böylece antiseptik kelimesi ufûnete karşı demektir. Antiseptikler, çok defa, kanı zehirleyen mikroplara karşı kullanılır.

Bir zamanlar kesik ve yaraya nasıl bakılacağı bilinmiyordu. Çok defa cilttek en ufak bir çizikten kan zehirleniyor, pek çok insan ölüyordu.

O vakitler doktorlar kirli gömlekler giyerlerdi. Üzerinde ne kadar kan lekesi varsa o kadar çok hoşa gider, işinin üstünde doktor gözüyle bakılırdı.

İşte bütün bunları Joseph Lister adında bir doktor değiştirdi. Antiseptiği keşfetti. Aynı zamanda ameliyat odasına yeni metodlar getirdi.

Joseph Lister gerçekten büyük bir adamdı. Çünkü başka insanların acı ve ıstıraplariyle yakından ilgileniyordu. Onlara yardım için bir çare aramağa başladı.

Joseph Lister 1827 de Londra'da doğdu. Görüyorsunuz ya, bu hemen hemen yüz sene kadar önceydi. Küçücük bir okul talebesiyken bile Joseph insan vücuduna çok ilgi duyuyordu. Hattâ o yaşta kemıklerın oluşumu hakkında yazılar yazdı.

Büyüdükçe merakı da arttı. Artık bir meslek seçecek yaşa gelmişti. Ailesine operatör olacağını söyledi

Yüz sene önce doktor olmak kolay değildi. Ameliyattan sonra hastaların yüzde doksanı ölürlerdi. Hemen hepsinin de sebebi kanın zehirlenmesiydi. Sizlere daha önce doktorların kirli gömlekler giydiklerini söylemiştim. Hastahane odaları tozlu, pencereler sımsıkı kapalıydı. Doktorlar yemekten başka hiçbir zaman ellerini yıkamazlardı. Basit bir ayak kırılmasından bile kanı zehirlenip ölenler oluyordu.

Joseph Lister'in de hastalarından pek çoğu öldü. Lister bunun sebebini bulmağa çalıştı. Kan zehirlenmesi en çok deride, açık bir yara bulunursa oluyordu. Joseph bu hâdiseye şaştı kaldı. 1865 de Fransa'da Louis Pasteur (Lui Pastör) tozların mikrop taşıdığı faraziyesini ileri sürdü.

Lister buna dayanarak havadaki mikropların açık yaraya girdiğini anladı. Bunlar girdikleri yerde kanın zehirlenmesine sebep oluyorlardı. Bu mikropları her hangi bir şekilde öldürmek lâzımdı.

Yaraya mikropları öldüren asit fenik sürdü. Yara kapandı. Hasta da iyileşti.

Joseph Lister hemen buluşu hakkında yazılar yazdı. Başka doktorlar da aynı u-

Sokağın 100 tehlikesine karşı

10 ÖĞÜT

MEDENİLİK ne kadar ileri giderse gitsin insanlar arasında kötülük kökünden sökülüp atılamıyor. Her memlekette her zaman kötü insanlar çıkıyor. Bunların arasında en kötü olanlar da, hiç şüphesiz, türlü mel'unca maksatlarla çocuk kaçıran haydutlardır. Bu türlü cinayetler hemen her memlekette, son zamanlarda tek tük bizde de, oluyorsa da en çok ve hemen hemen devamlı surette Birleşik Amerikada görülmektedir. Bu halden dolayı o memlekette «sokak tehlikesi» denilen bu türlü tecavüzlerden çocukları korumak için bir taraftan polis idareleri, öbür taraftan da okullar ve hususiyle aile birlikleri tedbirler almaktadır. Her şeyden önce çocukların kendi kendilerini korumaları alınan tedbirlerin esasını teşkil ediyor. Çocuk, aklı işlemeğe başladığı andan itibaren, kendi kendisini idare etmeye alışmalıdır. Buna alışırsa her türlü tehlike karşısında kendisini korumanın yolunu bulur. Amerikada bir şehir belediyesi, son günlerde, aile birlikleri tarafından bu esasa göre hazırlanmış olan aşağıdaki 10 öğüdü binlerce nüsha bastırıp evlere dağıtmıştır.

SOKAĞIN 100 TEHLİKESİNE KARŞI 10 ÖĞÜT

1. Hiçbir vakit, hiçbir suretle tanımadığınız kimselerin otomobiline binmeyin.

2. Tanımadığınız kimselerden hiçbir suretle para, hediye, şeker, çikolata kabul etmeyin.

3. Tanımadığınız bir kimse sizden yol sorarsa nezaketle tarif edin, sağlık verin ama yolu göstermek için onunla birlikte gitmekten mutlak surette çekinin.

4. Ailenize önceden haber verip izin almadan kimsenin evine gitmeyin.

5. Ailenizin müsaadesi olmadan tanımadığınız kimselerden asla iş ve hizmet kabul etmeyin (hususiyle paket taşımayın).

6. İyi ışıklanmamış sokak aralarında, koru ve ormanlarda, ıssız deniz kenarlarında, metrûk binalar civarında oynamayın.

7. Okulda bile olsa ayakyolları etrafında asla dolaşmayın.

8. Tanımadığınız kimselerin size her ne suretle olursa olsun elle dokunmalarına, el değdirmelerine asla müsaade etmeyin.

9. Yüzme havuzlarına, plâjlara, sinemalara yalnız gitmekten son derece sakının. Tek başınıza bisiklet gezmelerine çıkmayın.

10. Sokaklarda dolaşmayın. Her hangi bir sebeple gecikecek olursanız telefonla (veya polis vasıtasiyle) evinize haber verin. Okula, arkadaşlarınızın evine giderken, kendi evinize dönerken hızlı adımla yürüyerek dosdoğru gidin (şurada burada oyalanmayın).

Bu öğütleri biz çok faydalı bulduk ve Doğan Kardeş okuyucularının da bizim gibi düşüneceklerini umduğumuz için dergimize koyduk.

---

sulü denemeğe başladılar. Hepsi de iyi sonuçlar aldılar. Kısa bir zamanda Joseph Lister meşhur bir adam oldu. İngiltere kıralı ona, büyük başarılarına karşılık olarak, Lord unvanı verdi.

Fakat Lister, her zaman ileri buluşlar peşindeydi. Çok kere yaraya sürdüğü asit fenik deriyi yakıp, yaranın geç kapanmasına sebep oluyordu. Daha hafif bir antiseptik bulmağa çalıştı. Her ameliyattan önce kendisi ve hemşireler ellerini yıkıyor-

— Arkası 49. sayfada —

BİR MEKSİKA HİKÂYESİ

Yuvaya Dönüş

İHTİYAR Antonyo, pazarda satacağı şalı daha çabuk bitirmek için eski tahta tezgâhına büsbütün abandı. Yanındaki masanın üstünde sıra sıra katlanmış, saçaklı, renk renk şallar dizili duruyordu. Meksikalı kadınlar yaz kış bunları omuzlarına, başlarına örterler, püsküllerini savura savura gezinirlerdi.

Klik, klak - klık, klak. Tezgâh hiç durmadan çatırdıyarak işliyordu. Derken yavaş yavaş odaya akşamın alaca karanlığı çöktü. Ama ihtiyar Antonyo daha hâlâ dokumaya devam ediyordu. Hava iyice kararıp önünü görmez hale gelinceye kadar çalışmak onun âdetiydi.

Klik, klak, klik, klak. Of, bugün de bu tezgâha ne olmuştu? Bir türlü iyi işlemiyordu. Fakat hayır, kabahat tezgâhta değildi. İhtiyar Antonyo çok düşünceliydi. Eski günleri hatırlamıştı. Küçücük bir çocukken ayrıldığı dağları, damı saz ve yapraklarla örtülü küçücük kulübeyi o kadar özlemişti ki...

Birden gözünün önünde kamış duvarları, ıslak dere yatağından toplanmış hurma yapraklariyle örtülü damıyla eski kulübe canlandı. Evin çatlaklarından yakılan ateşin dumanları süzülürdü. Fakat canı şimdi en çok çamların arasındaki pınarın suyunu çekiyordu. Kayaların arasından fışkıran serin, taze, berrak, buz gibi pınar suyunu insan ne kadar içse doymazdı. Hem de pınar başı bütün köy halkının toplandığı yerdi. Kadınlar başlarındaki testilerle köye hiç durmadan su taşırlardı. Ya suyun kayalarda oyduğu ufacık havuzda çocukların yıkanışlarını insan nasıl unutabilirdi?

Antonyo birden sokaktan geçen satıcıların seslerini duydu. Renk renk kerpiçten yapılmış evlerin hemen hepsinin kapısı açıktı. Zaten Antonyo'nun evine ışık yalnız kapıdan girerdi.

— Kiraz, kiraz, tatlı kırmızı kiraz

Ses yavaş yavaş uzaklaştı. Ötede hurma saplarından örülmüş geniş şapkalı, bir delikanlı başında kocaman kiraz sepeti köşeyi dönüyordu.

— Piliçler, piliçler.

İki koltuğunun altında piliçlerle mini mini bir satıcı arka sokağa saptı.

Klik, klak, klık, klak. Satıcıların sesini işittikçe Antonyo büsbütün dalgınlaştı.

Çocukluğunu geçirdiği küçük kulübenin avlusunda peşinde civcivleriyle dolaşan anaç tavuk gözünün önüne geldi. Dağ kenarında bir kayadan öbürüne zıplayan beyaz benekli keçisini tekrar görür gibi oldu.

— Zambak, kokulu beyaz zambak !..

Arnavut kaldırımıyla döşeli sokaktan kucağında demet demet beyaz zambaklarla dolaşan çiçekçi kızın ayak sesleri geliyordu. Zambaklar! Güneş batarken dağ yamaçlarında açılan zambaklar...

Satıcı kız bir gölge gibi sokaktan süzüldü gitti. Ama

zambakların kokusu küçük sokağı doldurmuştu.

Zavallı Antonyo nerdeyse hasretten bayılacaktı.

Önlerinde sahipleri ile bir sürü eşek geçti gitti. Sonra ihtiyar bir kadın tepedeki evine doğru keçisini çekerek götürdü. Bu gün pazarda keçisini satamamıştı ama, yarın, evet yarın bir kere daha deneyecekti.

Derken sokaktan iki beyaz öküzün çektiği köylü arabası geçti. Tarladan yeni kesilmiş şeker kamışları arabayı tepelemesine dolduruyordu.

Antonyo içini çekti. Dokuma tezgâhının pedaline basan ayakları yavaş yavaş hafifledi. Mekik elinden kaydı. İskemlesinde doğruldu. Kendi kendine :

— Bir yığın evle dolu bu sokakta senelerdir yaşıyorum. Artık memleketime dönmek istiyorum, diye söylendi.

Tam o sırada sokaktan bütün satıcıların sesini bastıran tiz bir ses yükseldi.

— Su, su. Taze tatlı dağ suyu !

Antonyo hemen yerinden sıçradı. Duvarda asılı duran toprak su tasını kaptı. Dışarda küçücük bir eşeğin iki yanında kayışla su tulumları asılıydı. Eşeği süren çocuğun başında keçeden yapılmış sivri uçlu dağ külâhı vardı. Üzerindeki beyaz pamuklu bezden elbisesi dağ derelerinin çamuruyla yer yer lekelenmişti.

İhtiyar Antonyo çocuğu çağırdı, bakır parayı verdi, büyük su tulumuna tasını daldırdı. Sindire sindire, uzun uzun içti. Her yudumda s nki kuvvet kazanıyordu; kuvvet, cesaret ve sevinç Sonra evine, akşam yemeğini pişirmeğe girdi.

Ertesi sabah erkenden pazara gitti. Senelerdir kullandığı eski dokuma tezgâhını, yığın yığın şalları, toprak kâselerini, hattâ küçücük evini bile sattı.

Onlara karşılık bir çift kuvvetli, benekli öküzle, bir eşek, bir düzüne tavuk, yeni bir battaniye ve torbalar dolusu tohum satın aldı. Kulübeye varınca öküz arabasiyle pulluğu kendisi yapacaktı. Pınardan serin, taze dağ suyunu taşıyacağı tulumu da satın almağı unutmadı.

İkindi üzeri güneşin altın ışıkları mor renge bürünürken, ihtiyar Antonyo küçücük bir çocukken ayrıldığı köyüne gitmek üzere dağ yolunda hayvanlarıyla beraber ilerliyordu. Belki kulübenin tamire ihtiyacı vardı; yahut yeniden yapılması lâzımdı. Ama o hiçbir şeyden çekinmiyordu. Su pınarı çamlar arasında onu bekliyordu.

İhtiyar Antonyo çam ormanlariyle örtülü mis gibi kokan dağın yükseklerine doğru sevinç içinde tırmanıyordu.

Çeviren : Ayhan Birand

MADALYANIN DEĞERİ

Prusya kıraliarından biri o günlerde bir askerin savaşta büyük bir yararlık gösterdiğini işitmişti. Askeri saraya çağırttı, ona şöyle dedi : «Gösterdiğin yararlıkları işittim, pek cesur bir asker olduğunu öğrendim. Sana mükâfat vermek istedim. Bak şurada masanın üstünde, içinde 20 altın bulunan bir kese ile bir madalya var. Hangisini istersen onu vereceğim. Söyle : madalyayı mı istiyorsun, parayı mı ?»

Asker bir an düşündükten sonra sordu :

«Madalyanın değeri ne kadardır haşmetlim ?»

Kıral : «Üç altın» dedi.

Asker : «O halde madalya ile birlikte 17 altın verirseniz hesap tamam olur.»

Kıral, askerin bu cevabından pek hoşlandı; ona hem madalyayı, hem de tam olarak, 20 altın verdi.

★★★

FAYDALI BİR İCAT

TOHUMLAR

EĞER bir mercekle bitkilerin derinliklerini ve yeşil yaprakların arasındaki yerleri dikkatle incelersek tohumların sırrını öğreniriz. Tohumlar, çeşitli yollarla etrafa yayılan gerçekten kusursuz tam bitkilerdir.

Bitkiler hiç durmadan tohum dediğimiz kendilerinin çok ufak çapta minyatür kopyalarını yaparlar. Kopyaların her biri bir yahut iki yaprak, bir sap ve bir de ufacık kökten meydana gelir. Ancak mikroskopla görülebilecek kadar ufaktırlar ama, onları yapan bitkiler kadar büyüyüp gelişebilme kudretine sahip oldukları için, onlarca iriliğin önemi yoktur.

İlerde ister kocaman dev cüsseli bir çam ağacı, ister ufacık bir menekşe olsun, hepsinin başlangıcı mini mini bir tohumdur.

Bir tohum üç kısımdan meydana gelir. Dış kabuk denilen koruyucu örtü, yeni bitkiyi meydana getirecek oğulcuk (embryo) ve bitkiyi besleyen gıda maddeleri. Küçücük bitkinin etrafı gıda maddeleriyle çevrilmiştir. Hepsini sert, sağlam, su geçirmez bir kabuk örter. Çok defa tohumun dış yüzünde rüzgârla birlikte uçabilmesini, hareket edip dolaşmasını kolaylaştıran paraşüt yahut kanatlar vardır. Bu şekilde minyatür bitki yolculuk eder.

Gerçi tohumun içindeki bitki kökü toprağa bağlı değildir; yaprakları güneş ışığı nedir bilmezler ama kış uykusuna yatmış bir hayvan gibi tamamen canlıdır. Etrafını kuşatan halis gıdayla beslenerek uzun bir zaman yaşar. Büyüyüp gelişebileceği yeri bulunca sağlam dış kabuğu yarıp toprağa kök salar, yeryüzüne sap verir, yapraklarını açar. Bitki âlemine bir tane daha benzerini kazandırmak için bütün kudretini gösterir.

Bütün çöl çiçeklerinin esrarengiz güzellikleri ve renklerinin canlılığı, kırları kaplayan çimenler ve bitkiler, ormanlardaki ağaçların hepsi bu yaratma davranışının birer tabiî neticesidir. Tohumları yapmak için yaşayan toprağın ufacık mağaracıklarına milyonlarca kök telleri sokulup ilerlerler; binlerce litrelik su toplanır; bitkilerin süzgecinden süzülür; sap ve gövdelerden yukarı yükseltilir. Yaprak-

Yazın son günlerinde Akçaağacın dallarından yüzlerce kahverengi kanatlar sarkar. Her kanadın ucunda bir tohum vardır. Bunlar rüzgârla beraber savrularak uzaklarda toprağa düşerler.

Doğan Kardeş'in yeni okumağa başlayan çocuklar için yayınladığı Grimm Masallarından 4 güzel kitap:

1 — Sihirli Sopa

2 — Altın Saçlı Şeytan

3 — Becerikli Kardeşler

4 — Kahraman Terzicik

Renkli, resimli, karton cildli. Her kitap 1 lira.

lar güneşin kudretiyle hava ve sudan gıda yaparlar, ormanlarda ve tarlalarda çiçekler pırıl pırıl parlarlar; dişi ve erkek uzuvlar hareket edip dönerler; çiçekten çiçeğe tonlarca polen taneleri taşınır.

Bitkiler hadsiz hesapsız sayıda tohum meydana getirirler. Birkaç mm. yüksekliğinde bir tek yonca bitkisi 500 tane tohum yapar. Bahçelerdeki bir işe yaramaz yabanî otların her biri 90 bin tohum yapar. Tahmin edildiğine göre bir tek orkide bitkisinde 3.770.000 tohum vardır. Orkideler ağacın yükseklerinde yetişirler; tohumlarının da kabuğu hafifçe çürümüş ıslak bir dal bulmaları lâzımdır. Bu yüzden orkide, büyük zorluklar pahasına, yeryüzünde cinsini devam ettirebilmek için toz zerreleri kadar hafif milyonlarca tohum hazırlar.

Siz şüphesiz bir ağacın orman yangınıyla başa çıkamıyacağını zannedersiniz. Bir çeşit çam ağacı alevler içinde çatırdarken bile bütün tohumlarını kurtarır.

Çam ağaçlarının pek çok çeşitleri tohumları olgunlaşınca kozalak kapaklarını açıp dışarı salıverirler. Fakat bizim bahsettiğimiz, olgun tohumlarını kozalaklarının içinde mühürleyerek saklar. Kozalak hemen hemen bir kaya parçası kadar serttir. Elli sene kadar bir zaman ağaç canlı tohumlarını emniyetli mahzenine yığar. Kozalaklar ağacın gövdesine sarılırlar; öyle ki, her geçen seneyle beraber ağaç genişledikçe, etraflarında gelişmek suretiyle kendi kozalaklarını yutar.

Ağaç ölünce içindeki tohumlar canlı kalır. Kurtulmaları için tek çare orman yangınıdır.

Böyle bir felâket olup kozalaklı çam ormanı yanınca, kozalaklar ateşte mısır taneleri gibi patlar. Bu infilâk, tohumları küllerin içine fırlatıp savurur. Zamanla yağmur yağıp yanmış arazi ıslanınca küllerin içindeki tohumlar gelişmeğe başlar.

Kara-hindibağ çiçeğinin tohumlarının ucunda paraşüte benziyen incecik tüyleri vardır. Hafif rüzgâr bunları yere düşmeden uzun zaman uçurur.

Tohumlar çeşitli yollarda etrafa dağılırlar. Toprağa düşünce kök salıp bitki dünyasına katılmak üzere gelişirler.

Yangın, ormanlar için bir felâkettir ama bu fevkalâde çam ağacı kendi kendine bir çeşit sigorta kurmuştur. Daha henüz yangın sönerken yeniden bir çam ormanı dikilmiş olur.

Eskiden dünyanın daha tekâmül etmekte olduğu günlerde güneşli yeri kapabilmek için çarpışan bitkilerin sayısı çok daha azdı. Tohumlar da kolaylıkla yerleşip gelişebilecekleri yerleri bulurlardı. Havada ve suda yol alan basit tohumlar, yeryüzünde bitkilerin yayılmasını sağlıyorlardı. Milyonlarca sene sonra yeni bitkiler gelişince sıkıntı da başgösterdi. Pek çok bitkiler kendilerini dağ kenarları ve açık çayırlıklar yerine, sık

ağaçlıklı ormanlarla, her tarafı gölgelik korularda buldular. Tohumların tutunabilecekleri yerler azaldı. Bitkiler, tohumlarını daha uzak yerlere gönderebilmek ve gölgelik araziden çıkarabilmek için başka yollar buldular.

Tohumlar bir yerden başka bir yere çeşitli yollarla taşınırlar. Tohumların her biri bitkinin tohumluk (ovary) denilen ufacık torbasında gelişir. Tohumluğun altındaki kaide büyüyerek yarın elma yahut armut olacaktır. Kuşlar ve başka hayvanlar bu tohumları yerler. Fakat midede sindirilmediğinden başka yerlerde hayvanların vücudundan atılıp etrafa dağılırlar.

Meşe palamudu ve fındık sincabın başlıca gıdasıdır. Sincap bunları toplar; başka yerlere götürüp ilerde kullanmak üzere toprağa gömer. Sonra da unutur. Böylece toprakta yeni yeni fidanlar gelişir.

Çiçeğin çiçek tacı (petal), çanak yaprağı (sepal), erkeklik uzvu (stamen), dişilik uzvu (pistil) gibi parçaları tohumların yayılmasına yardım için küçük âletler şekline sokulabilir. Dulavratotunun kancaları hayvanların tüylerine yahut pantalon ve eteklere takılarak seyahat eder. Bazı meyva tohumlarının dikenli kabukları vardır. Kadife çiçeğinin tohumları da aynı şekilde bir yerden diğerine giderler. Bazı bitkiler de kanca yerine tohumlarını yapışkan bir madde ile kaplarlar. Bazı karıncalar bu tohumları yemeği çok severler. Bu suretle tohumlar yer altındaki dehlizlere taşınırlar. Karıncaların vücutlarından atılan tohumlar kök salıp gelişmeye başlarlar.

Bitkilerin tohumlarını uzaklara yayabilmek için tasarladıkları çarelerin en şaşılacakları lâstikli sapana, top atışına, zemberekle fırlatmaya benzeyen mekanizmalarıdır.

Yabanî yulaf tanesinin tohum kabuğunun dışında başak bıyığı denilen uzun sert tüylü bir örtüsü daha vardır. Bu bıyık tıpkı bir çekirgenin ayağı gibi ortadan dirsekle bükülüdür. Başak bıyığı tohumun ayağıdır. Adaleli değildir ama hava serin ve rutubetli olunca dirsek bir diz gibi bükülür. Öğle üzeri ılık kuru güneşi görünce bacak öyle bir hızla dikleşir ki, tohum sert topraktan yükselir. Bu şekilde tohum kendine toprakta bir delik bile kazabilir.

Pek çok bitkilerin tohumlarını rüzgâr dağıtır. Karahindibağ çiçeğinin tohumlarının uzun kuyrukları vardır. Bunların ucunda yumuşak tüylü paraşütler bulunmaktadır. Rüzgâr bu tohumları uzaklara savurur. Bazı bitki tohumlarının da paraşüt gibi tüy yerine narin kanatları vardır. Bunların en meşhurları çift çift olan akçaağacın tohumlarıdır. Karaağacın tohumları da öyle dengelenmiştir ki, kanat yüzleri rüzgâra karşı tıpkı bir yelkovan gibi fır fır döner.

Bütün bunlara rağmen her sene milyonlarca tohumun ancak yarısı bitki âlemine katılabilir.

Ayhan Birand

Kese Kâğıdından Baykuş

Odanızın bir köşesinde bu akıllı hayvanlardan bir tane bulunsun istemez misiniz? Belki de size pek çok şey hakkında fikir verecektir. Baykuşu yapmak için dik dörtgen tabanı olan istediğiniz büyüklükte bir kese kâğıdı

alın. Tabanını resimde görüldüğü gibi bir tarafa katlayıp ister raptiye ile tutturun; ister zamkla veya şeritle iyice yapıştırın. Turuncu resim kâğıdına iki daire çizin. Her birinin ortasına daha ufak, sarı yahut beyaz daire yapıştırın. Siyah boya kalemiyle göz bebeklerini boyayın. Kesip resimde gördüğünüz gibi yapıştırın. Sonra turuncu kâğıttan bir de gaga keserek katlanmış kapağın ucuna tutturun. Kese kâğıdının açık ağzından resimde gördüğünüz kadar kısmını ince ince kesip saçak yapın. Bu baykuşun kuyruğudur. Vücuduna tüy hissini vermek için siyah çizgiler çizin. İçine kâğıt parçaları yahut pamuk doldurup kuyruğunu tam üstünden sicimle bağlayın. İşte size oyuncak baykuş.

HAYVAN DOSTLARI

Şankuvi Aykan

Zehra Yağız

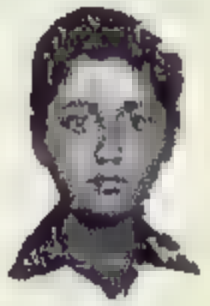

Kartal Aydın

Oğuz Kıratlı

Sevim Alpaşaoğlu

Asil Dilâver

Seyma Tekiner

Altan Rifat

Tülay Alpaslan

Sezer Ilgın

Burhan Ölçen

Neclâ Pelesert

Gökay Sürsal

Mehmet Eşener

N.Ç.

Baransel Halıcıgil

KARAGÖZ OYNUYORUZ

Sevinen Çocuklar

Karagözcük — Bizim okulda bugün, başöğretmen, Doğan Kardeş'den gelen bir mektubu okudu.

Karagöz — Ne vardı o mektupta ?

Karagözcük — Hani yoksul kardeşlerimize bayram hediyesi olarak elbise, çamaşır, papuç, kitap, oyuncak gibi şeyler toplamıştık ya, işte onlar için Verem Savaş Derneğinin Taksim Sosyal Yardım Kolu Başkanı Bayan Rabia Akil Ergüven teşekkür etmiş, Doğan Kardeş de okulumuzun çocuklarını bu güzel hareketlerinden ötürü tebrik ediyor.

Karagöz — Demek, çok şey toplanmış ha ?

Karagözcük — Evet babacığım, o kadar çok şey toplanmış ki, yalnız Şeker Bayramı için değil, Kurban Bayramı için de yetecek kadar.

Karagöz — Aferin şu Doğan Kardeş okuyucularına.

Karagözcük — Verem Savaş Derneğinin Taksım Sosyal Kolunun başkanı, bakmakta olduğumuz çocukların hepsini bu bayram da güzel güzel giydirdik, hepsine güzel güzel kitaplar, oyuncaklar hediye ettik, hattâ Kurban Bayramında da yine bütün çocuklarımıza birçok güzel hediyeler verebileceğiz, diyor.

Karagöz — Aman ne iyi !

Karagözcük — Demek ki, her arkadaş kendi küçülmüş eşyasını, artık oynamadığı oyuncaklarını, okumadığı kitaplarını böyle muhtaç kardeşler için verse, şehirlerimizde çıplak, oyuncaksız, kitapsız kardeşlerin sayısı çok az olacak babacığım, fena mı ?

Karagöz — Hiç fena olur mu ? Bu güzel hareketi her yıl tekrarlamalı.

Karagözcük — Yalnız babacığım, bazı okullar Doğan Kardeş'in müracaatına cevap bile vermemişler, buna doğrusu çok acıdım.

Karagöz — A.. bak bu olmadı işte..

Karagözcük — Hepimiz şaştık kaldık bu işe.

Karagöz — Her halde bir anlaşmazlık olacak...

Karagözcük — Ben de öyle sanıyorum babacığım. Ya Doğan Kardeş'in mektubunu almadılar, ya da Doğan Kardeş'i okumadılar. Yoksa, bize öğretmen sınıfta yoksul kardeşlerimiz için küçülmüş eşyalarınızdan, artık okumadığınız kitaplarınızdan, bir kenara bıraktığınız oyuncaklarınızdan, gönlünüzden ne koparsa verin dediği zaman, bütün arkadaşlar âdeta birbirimizle yarış edercesine hediyelerimizi getirmiştik.

Karagöz — Tabii, ben de hatırlıyorum, o akşam evde hep beraber götüreceğin hediyeleri seçmiştik.

Karagözcük — İnşallah gelecek yıl bütün İstanbul çocuklarına yetecek kadar hediyeler toplarız.

Karagöz — İnşallah yavrum. İnsanlığın ilk şartı yardımlaşmaktır.

Çocuklar Varolun!

Taksim Verem Dispanseri Sosyal yardım Komitesi Başkanlığından şu mektubu aldık :

«Sevgili Doğan Kardeş okurları,

Ailelerinde ana, baba veya kardeşlerinde bir veremli bulunan ve bu yüzden mahzun olan yavrularımızın kalblerine neş'e, yüzlerini güldürmek için sarfettiğiniz gayrete teşekkür eder, her birinize başarılar, mutluluklar dileriz. Sağ ve var olunuz sevgili çocuklarımız.»

YARDIMDA BULUNAN OKULLAR

Alman Lisesi : (150 Parça çocuk elbise etek ve bulüzu, 4 trençkot, 25 ayakkabı ve muhtelif oyuncak, kitap, çocuk çamaşırı).

Sen Pülşeri Lisesi : (35 elbise, 15 parça çamaşır, 4 çift ayakkabı, 2 palto, kitap ve oyuncaklar)

Fındıklı İstiklâl İlkokulu : (3 kız elbisesi, 3 parça çamaşır, 1 okul çantası, 1 ayakkabı ve kitap).

Işık Lisesi : (5 elbise, 2 ayakkabı, kitap ve oyuncaklar).

Şişli Terakki Lisesi : (Yeni doğmuş çocuk takımı, 2 çift ayakkabı, kitap).

Koşuyolu Reşat Nuri İlkokulu : (50 çocuk elbisesi, 25 parça çamaşır, muhtelif oyuncak ve kitaplar).

Kadıköy Kaptan Paşa İlkokulu : (Çeşitli kitaplar)

Sultanahmet 44. İlkokulu : (Çeşitli kitaplar).

YUVARLAK Taş

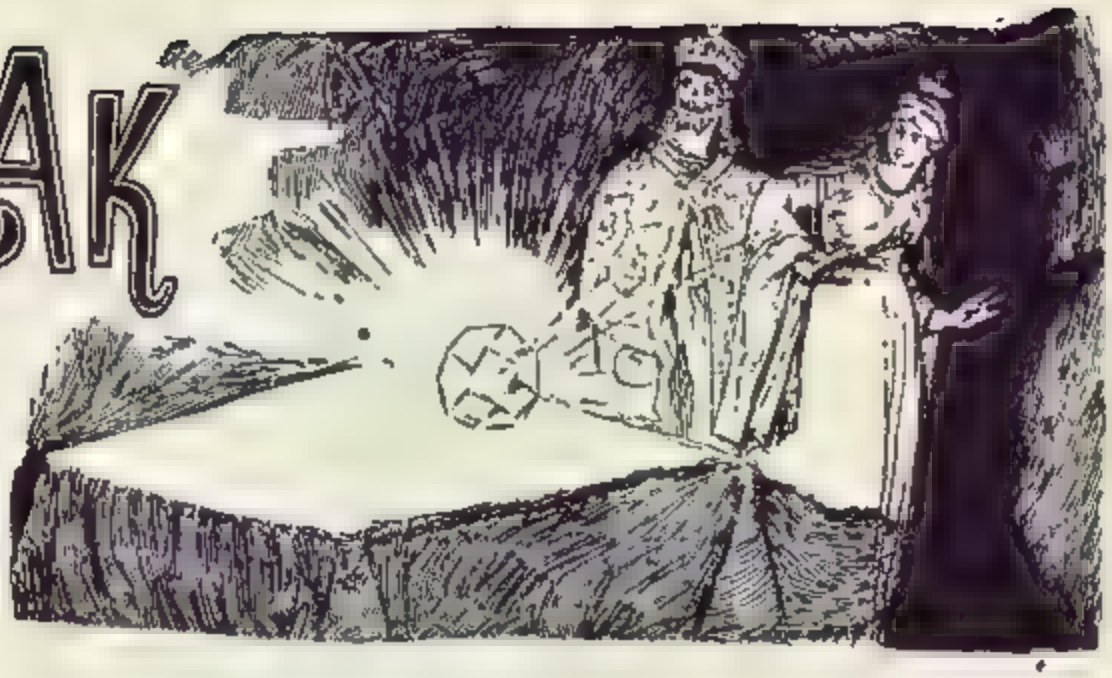

VAKTİYLE fakir bir balıkçı vardı. Zavallı adam günlük kazancıyla ancak çoluk çocuğunun karnını doyurabiliyordu. Çoluk çocuk dedikse, öyle bir iki kişi sanmayın. Çünkü bu balıkçının belki on tane çocuğu vardı. Çok zaman, adamcağız kendisi bile çocuklarının sayısını unutur isimlerini karıştırırdı.

Bu fakir balıkçının zengin bir kardeşi vardı. Adamın servetinin haddi hesabı yoktu ama, çocuktan yana pek fakirdi. Çünkü kardeşinin aksine onun da hiç çocuğu olmamıştı. Fakir balıkçı ne zaman ondan bir tabak yemek istese, adam şöyle cevap gönderirdi:

— İstediğini veririm ama, buna karşılık sen de bana çocuklarından birini vereceksin. Bana bir çocuğunu vermezsen ben de sana hiçbir şey vermem. İstersen açlıktan geber.

Fakat bizim fakir balıkçı da sevgili yavrularından hiçbirini vermek istemediği için kardeşinden bir yardım göremezdi.

Günlerden bir gün balıkçı yine ava çıkmıştı. Koca gün bir şey tutamadığı gibi gece geç vakitlere kadar ağını attığı halde yine balık yakalayamadı. Neredeyse sabah olacak, ortalık ağaracaktı:

— Bir defa daha ağımı atayım, diye düşündü. Eğer bu defa bir şey bulabilirsem ne âlâ, yoksa eve eli boş dönerim. Belki Allah bu sefer bir şey verir.

Gerçekten son atışında ağına ağır bir şey takıldı. Balıkçı sevinçle iplere asıldı Fakat çıka çıka, ağın içinden kocaman ve yuvarlak bir taş çıktı. Adamcağızın çok canı sıkılmıştı:

— Bu taş neye yarar, dedi. Çocuklarım bunu yiyip karınlarını doyuramazlar ya.

YAZ GELİNCE

Memnundur kuşlar gökyüzünden
Memnundur gecelerden şehir.
Bereketi ambarlarımıza dolan
Zümrüt bahçelerden, altın tarlalardan
Memnundur tabiat.
Memnundur yağmurdan toprak,
Memnundur vatanımızdan bulutlar.
Penceremdeki saksıda açan çiçek
Memnundur bu renk bolluğundan.

Bilirim Tanrı şimdi memnundur
Kalbimiz sevgiyle dolduğundan...

Şükrü Enis REGÜ

Taşı tekrar denize attı ve bir defa daha talihini denemeye karar verdi. Tekrar ağını attı, bir müddet sonra da çekti. Olur şey değil... Ağın içinden yine aynı taş çıkmıştı.

Çok sabırlı bir adam olan balıkçı iyiden iyiye kızmıştı. Taşı tekrar denize fırlattı ve son bir defa daha ağını attı.

Ne dersiniz? Bu defa da yine aynı taş çıkmaz mı? Adam herhalde işin içinde bir şey var diye düşündü ve bu defa taşı denize atmadı. Ağını topladı. Taşı da yanına alarak evin yolunu tuttu.

— Hiç olmazsa çocuklarım bu taşla oynar, diye düşünüyordu.

Eve vardığı zaman sabah olmuştu. Çocuklar onu görünce hemen koşup etrafını aldılar:

— Ne getirdin baba? Bize oyuncak mı getirdin? Yiyecek bir şey mi getirdin? diye soruyorlardı.

— Hayır, dedi balıkçı, size sadece yuvarlak bir taş getirdim, oynayın durun.

Sonra taşı onlara doğru yuvarladı. Çocuk bu... Oyuncağı görünce durur mu? Hepsi birden koşuşup, taşla oynamaya başladılar. O gün akşama kadar oyunları devam etti. Akşam olup da ortalık kararınca çok tuhaf bir olayla karşılaştılar. Taş, hava karardıkça parıldamaya başlamıştı. Taş o kadar fazla parlıyordu ki, balıkçı ilk önce çok şaşırdı:

— Bu parıltı da ne? diye sordu. Mum yakmadık ki daha. Hem bu ışık mum ışığından daha parlak.

Karısı:

— Bak, bak, diye cevap verdi. Sabahleyin getirdiğin taş parlıyor. Ayol bu çok değerli bir şey olmalı. Ben küçüklüğümde duymuştum. Bazı taşlar geceleyin parıldarmış. Hem de çok pahalı olurmuş onlar. İğne toplusu kadar bir taşla iki öküz alınabilirmiş. Halbuki bizimki ne kadar büyük.

— O halde hiç vakit kaybetmeden bu taşı götürüp kıralımıza gösterelım.

Karı koca hemen en yeni elbiselerini giyindiler. Kadın taşı iyice yıkadı. Üstündeki çamurları sıyırıp, temizledi. Sabahı zor ettiler.

Güneş doğar doğmaz soluğu sarayda aldılar. Kadın kıralın karşısına çıktı:

— Kıral hazretleri, dedi, size bir hediye getirdim.

— Ne getirdin bakalım iyi kadın?

— Bilmem beğenecek misiniz. Biz sahilde oturan fakir balıkçılarız. Belki dedik, kıralımız bu hediye karşılığında çocuklarımıza biraz yiyecek verir.

— Peki, siz bu kadar fakirken bana nasıl hediye getirebiliyorsunuz? Her neyse gösterin bakalım.

Kadın yaklaşarak cebinden mendilini çıkardı. Taşı içine sarmıştı. Mendili dikkatle açarak, taşı masaya koydu.

Kıral taşı görünce şaşkınlıktan ne söyliyeceğini şaşırdı. Bu paha biçilemiyecek kadar kıymetli bir elmastı. Nihayet:

— Nereden buldunuz bunu? diye sordu.

Kadın da her şeyi olduğu gibi anlattı. Bunun üzerine kıral:

— Bu taş için sana on bin lira vereceğim, dedi.

Kadın sevinçle:

— Ne, on bin mi? diye bağırdı.

Kıral, kadının bağırmasını parayı az bulduğu için sanmıştı:

— Peki canım, dedi, yirmi bin olsun.

Kadın yine hayretle:

— Ne dedi, yirmi bin mi?

— Beni dinle iyi kadın. Eve git, üç tane çuval getir. Bu çuvallardan birini bakır, birini gümüş, birini de altınla dolduracağım. Var mı bir diyeceğin artık.

Kadın sevinç gözyaşları içinde teşekkür etti. Kıral da sözünde durarak onların çuvallarını bakır, gümüş ve altınla doldurdu.

Böylece, bir gün içinde fakir balıkçı dünyanın en zengin adamı oluvermişti.

Tabiî bu haber hemen hemen aynı gün zengin kardeşin kulağına gitti. Akrabalarından biri kardeşinin evine çuvallar dolusu para geldiğini görmüştü. O zamana kadar kardeşinin adını bile anmazken, beriki, hemen giyinip kuşanıp onlara yollandı. Daha kapıdan girerken:

— Merhaba sevgili karde-

şim, diye seslendi. Evinizde büyük bir sevinç var da tebrik etmek istedim. Birdenbire zengin olduğunuzu duydum. Merak ettim. Nasıl zenginleştiğini söyle bana !.

Fakir balıkçı kardeşinin bu sözlerine çok kızmıştı. Kendi kendisine :

— Ben sana bir oyun oynıyayım da gör, diye söylendi.

Zengin kardeş durmadan ısrar ediyordu :

— Azız kardeşim, bu kadar parayı nereden bulduğunu söylemiyecek misin ?

— Nereden mi buldum ? Bak sana anlatayım. Geçenlerde bizim kedi yavruladı. Bir zamanlar ben sarayda çok fare olduğunu duymuştum. Fareler o kadar çokmuş ki, neredeyse kıralı yiyeceklermiş. Üstelık sarayda hiç de kedi yokmuş. Bunun üzerine bizim kediyi yavrularıyla beraber saraya götürüp kırala verdim. O da o kadar sevindi ki, bana üç çuval dolusu para verdi. İşte, inanmazsan bak, paralar orada duruyor.

— İnanırım sevgili kardeşim. Ben senin sözüne inanmaz olur muyum ? eh, hadi bana müsaade.

— Nereye gıdıyorsun canım, acelen ne ?

— Çok işim var da... Zaten şöyle bır uğrayayım demıştim.

Zengin kardeş eve gider gitmez olup bitenleri karısına anlattı. İkisi birden çokça kedi bulmaya karar verdiler. Öyle ya, mademki kıral kedıye bu kadar para veriyordu; boş yere başka işlerle uğraşmanın âlemi var mıydı ?

Karı, koca ve bütün uşakları bir hafta durup dinlenmeden kedi topladılar. Belki yüz tane irili ufaklı kedi bulmuşlardı.

Kediler hazır olunca, adam onları torbalara doldurarak kıralın karşısına çıktı.

— Kıral hazretleri, dedi, size çok değerli bir hediye getirdim.

— Ne getirdin bakalım ?

— Ne mi getirdim ? Sizin en çok sevdiğiniz şeyi.

— Acaba ne ?

— Hiç merak etmeyin, şimdi göreceksiniz. Ama şunu söyliyeyim, hani sahilde bir balıkçı var ya... O size bir hediye getirmiş.

— Evet.

— İşte ben onun getirdiğinden on misli, yirmi misli fazlasını getirdim.

Canım Memleketim

Ey Türkiyem,
Güzel yurdum,
Anadolum.
Nasıl sevmem
Nasıl seni,
Dolaşmışım
Adım adım
Dört köşeni.

Bu Boğazköy,
Hacıbektaş,
Kastamonu
Konya, Maraş
Eskişehir
Kırklareli,
ve sonra Kars
Hudut - Aras.

Geşmişim hep
Seve seve,
Taşlarını
Öpe öpe,
Dertlerinle
Dertlenmişim,
Sevincinle
Sevinmişim.

Sendedir hep
Güzellikler,
Gül - bahçeler
Mavi göller.

Sendedir hep
Vatan için
Gümbürdiyen
Hür yürekler.

Senindir hep
Yanık yanık
Bu türküler,
Bu kavallar
Bu sürüler,
Senindir hep
Fabrikalar,
Dev barajlar.

Nasıl övmem
Nasıl seni,
Her bucağın
Birer cennet,
Çağıl çağıl
Irmakların,
Şehirlerin
Gülden demet.

Ceylân gözlü
Genç kızların
Fidan gibi
İp - incedir,
Mevsim mevsim
Kırmızı, al
Entariler
İçindedir.

Vatan derim
Dersem sana,
Var mı böyle
Bir yurt daha,
Efelerin,
Seymenlerin,
Dadaşların
Yurdusun sen.

Vatan derim
Dersem sana,
Dağ başını
Duman alsa,
Mehmetçikler,
Atatürkler
Çıkar daim
Hür sinenden.

Ey Türkiyem,
Güzel yurdum.
Anadolum.
Nasıl övmem,
Nasıl seni,
Vatanımsın
Canımsın sen,
Nasıl sevmem!

Hasan Lâtif SARIYÜCE

— Aman haydi çabuk getir.

Zengin adam daha fazla beklemeden uşaklarına işaret edip kedi çuvallarını kıralın önüne getirerek ağızlarını açtırdı.

Bir haftadan beri aç kalan kediler bir anda deli gibi sarayın her yanına dağıldılar. Manzara o kadar tuhaftı ki, kıral, kıraliçe ve çocukları dehşetle bağırmaktan kendilerini alamadılar. Kediler şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemiyor, sağa sola kaçışıyorlardı. Bunlardan biri büyük bir aynayı kırdı, öbürü de kaçayım derken pencerenin camlarını aşağıya indirdi.

Gürültüyü duyan muhafızlar bir anda içeri dolmuşlardı. Bunlar kedilerden bir kısmını öldürdüler, bir kısmını da kovaladılar.

Zengin adam olanları görünce şaşkınlık ve korkudan ne yapacağını şaşırarak kaçmaya başladı. Kaça kaça soluğu dağlarda aldı. Bir daha da geri dönemedi. Çünkü herkes kedi tüccarı diye onunla alay ediyordu. O günden sonra onun yüzünü gören olmadı.

O. Y.

KAHRAMAN İZCİ

— Şu adamı tutun ! Durdurun ! Elindeki silâha dikkat !

Kalabalık cadde birdenbire karıştı. Her taraftan bir ses yükseliyordu. On beş yaşındaki izci Frank etrafına bakındı. Tam o sırada yanından bir adam olanca hızıyla koşarak geçti. Elinde kocaman bir tabanca vardı. Yan sokaklardan birine saptı.

Peşinden bir sürü polis koşuyordu. Frank hiç düşünmeden adamın saptığı sokağa doğru var gücüyle koşmağa başladı. Yan sokak parka çıkıyordu. Frank tam ona yetiştiği anda adam parka daldı ve gözden kayboldu

Polisler nefes nefese geldiler. Komiser :

— Parkın etrafını çevirin, diye emir verdi.

Parka gezmeğe gelenlerin otomobillerini bıraktıkları bir yer vardı. Frank etrafı araştırırken otomobillerden birinin arkasında bir şeyin kımıldadığını gördü. Arabaların arasında geziniyormuş gibi sezdirmeden yavaş yavaş hayduda doğru yaklaştı.

Birden adam saklandığı yerden fırlayarak ileri atıldı. Frank da arkasından... Son gayretini sarfederek adamın üstüne atıldı. İkisi beraber yere düştüler.

— Sen ha ?

Adam homurdanarak kurtulmağa çalışıyordu. Frank adamın tabancalı elinin bileğini sımsıkı kavradı. Tozların içinde boğuşmağa başladılar.

O sırada polisler yetişti. Hayduda kelepçe takıp götürdüler. O yıl izcilerin şeref madalyasını Frank kazandı.

Frank, Londradaki izci teşkilâtının en kahraman üyelerinden biriydi. Bir defasında izci teşkilâtının Afrikaya yaptığı seyahatte on kişilik gurubu timsahlarla dolu bir gölden kurtarmıştı.

Arkadaşlarıyle beraber, bir sabah erkenden Nyasa gölünde gezmeğe çıkmışlardı. Sandalda üç de yerli vardı. Gölde uzun zaman dolaştılar. Tam dönmek üzereyken birdenbire bir şimşek parladı. Aynı anda şiddetli bir fırtına çıktı. Kocaman göl sanki birdenbire altüst olmuştu.

Hafif sandal her an devrilme tehlikesiyle karşılaşıyordu. Bütün gece köpüren dalgaların arasında sürüklendiler. Cereyan ufak sandalı gölün ortasına sürüklemişti. Birdenbire başlayan fırtına gün ağarırken aynı şekilde birden dindi. Zavallıların hepsi yorgunluktan bitkin düşmüşlerdi.

Kıyıdan 3 mil uzaktaydılar. Kürekleri fırtınada ağırlık olmasın diye göle attıklarından dönmelerine imkân yoktu

Frank hava ile şişirilmiş yastıklardan birini beline sardı, suya atladı.

3 mil de kolay yüzülür mesafe değildi. Hele Frank gibi on altı saat fırtına ile çalkanmış, uykusuz ve aç olunca büsbütün zordu Ama her nasılsa yorgun kolları suyu itmeği, sahile her an yaklaşmağı başardı. Fakat bu sefer de yeni bir tehlike ile karşılaşmıştı. Timsahlar ! O zamana kadar kendisinin de bilmediği bir kuvvetle ayaklarını kollarını çırparak timsahları uzaklaştırmağa çalıştı. Sahile doğru atıldı. En nihayet ayakları kuma değdi.

Sahilde yerli balıkçılar vardı. Başlarına geleni anlattı. Sonra kumsala yığıldı. Fakat uykuya dalmadan önce kocaman bir sandalın gölün ortasına doğru hızla yol aldığını gördü.

Işte İngilterede yetişen izciler bu kadar cesurdurlar. Her türlü kurtarma işlerinde hiçbir fedakârlıktan kaçınmadan çalışırlar. Tren hattındaki çocukları, yanan evlerdeki ihtiyarları, dağ tepelerinde kalmış gurupları her zaman bu izciler kurtarırlar. Vatandaşlarını her gün pek çok tehlikelerden korurlar

Çilek! Çilek!

ÇİLEK yaz mevsiminin, kiraz gibi, ilk ortaya çıkan meyvalarındandır. Şekli, rengi ve lâtif kokusu ile çilek meyvadan ziyade çiçeğe benzer, o kadar güzeldir. Bu da, kiraz gibi, gül familyasındandır. Ot cinsinden küçük bir bitkinın meyvasıdır. Orta iklimli yerlerde, kuvvetli, fakat az rutubetli topraklarda ürer. Avrupa kıtasının her yerinde, Kuzey Amerikada geniş tarlalarda, büyük ölçüde yetiştirilir.

Çilek bitkisinin oldukça dayanıklı kısa bir sapı ve uzun kökleri vardır. Yaprakları üçüzdür, yâni üç yaprak bir sapta birleşmiştir; kenarları tırtıllı ve satıhları hafif tüylü olduğundan yapraklar donuk yeşil renklidir. Çiçekleri beyaz veya sarı renkli ve beş petallidir.

Çilek bitkisinin sapından fışkınlar türer, bunlar incecik bir sap gibidir, toprağa değince kök salıverir ve ayrıca bir bitki olurlar. Çilek bitkisi böyle üretilir ve kendi kendine de böyle ürer.

Çilek işte bu bıtkiden üreyen etli, hafifçe tatlı, hoş lezzetli, lâtıf kokulu bir yemiştir. Yemiştir ama meyva değildir, meyvanın zarfı veya kabıdır. Asıl meyvalar bunun yüzündeki «tohum» dediğimız toplu iğne başı gibi taneciklerdir.

Memleketimizde eskiden iki türlü çilek bılınirdi: osmanlı çileği, frenk çileği. Osmanlı çileği hafif pembe renkli olur, ince güzel bir kokusu vardır, çeşnisi de pek lâtiftir. Frenk çileği daha irice, kırmızı renkli ve etlıdir, kokusu yoktur ve öteki kadar lezzetli değildir. Son yıllarda çilekçilik bizde haylı ilerledi: pembe renkli iri taneli etli çeşitler çoğaldı; yakınlarda vışne renginde pek iri etli bir çeşit daha ortaya çıktı. Fakat frenk çileği nevinden olan bu çeşitler kokusuzdur ve osmanlı çileğinin nefasetinden mahrumdur.

Osmanlı çileğinin şerbeti, dondurması, reçeli de pek nefıs olur.

Osmanlı çileğinin en iyisi İstanbulda Boğazın Arnavutköyü sırtlarında yetişirdi, şimdi en çok Ereğli'de yetişiyor. İri etli çileklerin en çok yetiştirildiği yer Bursa çevreleridir.

Çilek pek nefis bir yemiştir, fakat çok yenirse bazı vücutlarda kaşıntı ve kurdeşen gibi rahatsızlıklara sebep olabilir. «Her güzelın bir huyu var» sözü meşhurdur. Güzel çileğin de böyle «bir huyu» varsa biz de ona göre davranırız. Kaşıntı yaparsa çok yemeyiz. Fakat bu halinden ötürü çileği kötülersek haksızlık etmiş oluruz. Ölçüyü aşıp fazla yenen ne vardır ki vücuda zarar vermesin?

Yabani çilek veya dağ çileği bıldiğiniz çileğin kırlarda kendi kendine üreyen cinsidir. Taneleri küçük olur, fakat güzel kokulu ve hoş lezzetlidir, rengi de pembedir. En çok Bursa etrafında kırlarda bulunur. Bızim osmanlı çileği bu yabani çeşıtten ıslah edilerek üretilmiştir. Bir adı Ahudu olan ağaç çileği bıldiğimız çilekten başkadır, ayrı bir çeşittir.

İYİ KOŞUCU OLMAK İÇİN

Koşmaya alışırken düz bir yerde koşmanız şarttır. 100 - 200 metre kadar koştuktan sonra birkaç dakika dinlenin. Yine ayni yerden başlıyarak bir kere daha o mesafeyi koşun. İki gün sonra mesafeyi 600 - 700 metreye kadar arttırabilirsiniz. Ama yorgunluk duyunca, hemen yürümeğe başlayın. Ancak dinlendikten sonra devam edin.

İlk günlerde uzun mesafelerde ağır koşun, 5 - 6 gün sonra artık koşmanıza hız verebilirsiniz. Hiçbir zaman unutmayınız ki, bir koşucuyu ağır koşulan uzun mesafe değil, kısa ama hızla koşulan bir mesafe kuvvetten düşürür.

İKİ ARKADAŞ

GÖLGE, kapkara, küçücük bir ev köpeğiydi. Tüyleri tıpkı bir karganın kanatları gibi simsiyahtı. Philip'in ailesiyle beraber, şehirde bir apartman katında yaşardı. Bir gün Philip annesi, babası ile beraber sayfiyeye gitti ve orada Gölge, çil tavukla çok iyi arkadaş oldu.

Gölge, çil tavuğun yanında kendini kahraman gibi görüyordu. Çil tavuk, onun yemeğinden yiyip suyundan içerken, o da orada bulunur, arkadaşını korurdu. Her sabah, onun iyi olup olmadığını anlamak için, küçük evinin dört tarafında dolanıp koklardı. Gölge, kendini bir kahraman gibi görmeğe başlamıştı.

Derken kış geldi. Kışla beraber lâpa lâpa kar yağdı. Bahçenin arkasında akan küçük dere de dondu.

Gölge hem kışı, hem de karı seviyordu. Fakat ne yazık ki çil tavuk sıcacık evinden çıkıp ona arkadaşlık yapmağa hiç niyetli görünmüyordu.

Yılbaşı geldi ve geçti. Bir gün Philip'in annesi bir köşede duran çam ağacını göstererek: «Bu yılbaşı ağacını ne yapacağız?» diye sordu.

Babası: «Biz onu yılbaşından sonra da kullanışlı bir şekle koyacağız.» dedi.

Philip'le babası çamı arka bahçeye taşıdılar ve mutfağın penceresine yakın bir yere diktiler. Dallarına ekmek dilimleri ile elma astılar, ağacın etrafına da ayçiçeği tohumuyla, buğday taneleri serptiler.

O zaman, bütün kış kuşları, gürültülü, atılgan alakarga, neşeli serçe ve daha bir sürü mini mini kuş ağaca üşüşmesin mi? Bunları duyan çil tavuk da dayanamayıp sıcacık yuvasından çıkmağa razı oldu.

Her sabah, Philip çam ağacının etrafına yem serpiyor ve her sabah da kuşlarla çil tavuk yem yemeğe ağacın etrafına geliyorlardı. Fakat, ne yazık ki, bir tek Gölge evin içinde hapisti. Philip, kuşları korkutur diye onu mutfağa kapıyor, o da pencereden sevgili arkadaşı çil

tavuğun ağacın etrafında dolaşmasını seyrediyordu.

Zavallı Gölgecik artık bir kahraman olmaktan çıkmıştı.

Bir sabah, her günkü gibi, pencereden kuşları ve çil tavuğu seyrederken, bir de ne görsün? Çam ağacına doğru sinsi sinsi bir sarman kedi yaklaşmıyor mu? Birden ağacın üstünde nöbet bekleyen ala karga acı acı haykırdı. Bütün kuşlar yükseklere, daha yükseklere uçuştular.

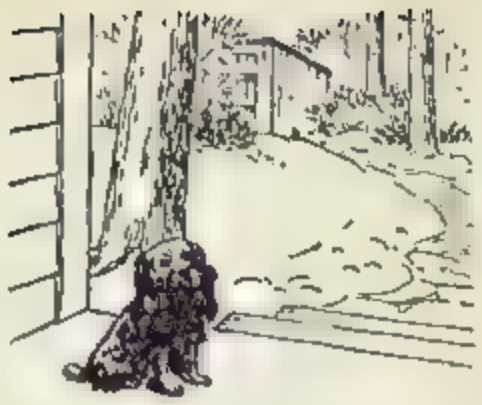

Sadece çil tavuk yemini gagalamağa devam ediyordu.

Gölge, pençeleriyle mutfağın camını tırmaladı, havladı, homurdandı, fakat nafile... Çil tavuk hiç istifini bozmadan gene ağacın etrafında dönüp duruyordu.

Gölge muşambaların üstünde kayarak can havliyle arka kapıya koştu, açık kapıdan fırlayıp kendini karla kaplı bahçeye attı. Yolun sonuna kadar, nefes nefese sarman kediyi kovaladı.

Geri döndüğünde çil tavuğu kurtardım diye ne kadar da seviniyordu.

Bundan sonra ne zaman kuşlar ve çil tavuk yem yerken sarman kedi yanaştıysa, gene Gölge onu adamakıllı korkutup kovaladı.

Ve her seferinde küçük kara kuyruğunu sallaya sallaya kendini bir kahraman sanarak arkadaşlarının yanına dönerdi.

Çünkü zavallıcığa çil tavuğun, iri sarman kediden hiç te korkmadığını kimsecikler söylememişti.

SERÇE

Kışın bütün ağaçlar senindi
Bütün çocuklar seni beklerdi pencerede
Şimdi başka kuşlar da geldi
Sen unutuldun serçe
Fakat ben hâlâ seni seviyorum.

Necati CUMALI

DOKTOR AMCANIN ANLATTIKLARI

Bizim Parmak Çocuk

OĞLUM Hasan, herkesin sınıfını geçtiğini ve Parmak Çocuktan başka kimsenin bütünlemeye kalmadığını söyledi. Merakla sordum:

— Kim bu Parmak Çocuk Hasan?

— A... Bilmiyor musun baba? Gülmeyen, oynamıyan, koşmıyan, konuşmıyan, oturduğu yerden kımıldamıyan sınıfın küçük boylu en zayıf çocuğu. Biz ona Parmak Çocuk diye ad taktık.

— Anladım... Muhakkak bu arkadaşınız sabahları size verilen sütü de içmiyordur.

— Nasıl anladın baba? Sütü içmediği için hep öğretmenden azar işitiyor.

— Bunda anlamıyacak ne var yavrum. Evinde de yemediği için böyle zayıf kalmıştır. Belki de her yemeği beğenmiyor, her halde iştihası da yoktur. Eğer böyle ise hasta demektir. Tabii enerjisi, dikkati, ilgisi, çalışma isteği fazla olmayacağı için de bütünlemeye kalmıştır.

Hasan gözlerini açarak:

— Yemek yememenin sınıfta veya bütünlemeye kalmakla ilgisi olur mu baba?

— Tabii oğlum. Meselâ bir otomobil benzin almazsa yürüyebilir mi? İşte insan da böyledir. Yeter derecede besi almayan canlıların iş yapma ve çalışma güçleri azalır, arkadaşın Parmak Çocuk gibi bütünlemeye kalır. Şimdi önümüz yaz, kışın iştahsız olan yazın daha fazla yeme içmeden kesilir, yaz aylarında yemeklere karşı herkeste bir isteksizlik vardır.

— Neden?

— Yazın çokluk insanın iştahı kesilir, az yenir, sıcak aylarda vücut fazla kalori harcamaz. Çunkü vücut kışın olduğu kadar ısınmak zorunda değildir. Bundan başka Haziran, Temmuz, Ağustos aylarının bunaltıcı, yakıcı tesiriyle sinirler gevşer, midede halsizlik baş gösterir. Canımız istemiyor diye yiyecekleri büsbütün kesmek, vucuda kötülük yapmak demektir. Bu sıcak, bunaltıcı günlerde de vücudun ihtiyacı olan besileri almak şarttır. Vücudun, beslenmesi, kanını, canını muhafaza edebilmesi için de bazı maddelere ihtiyaç vardır. Onları iştah yok diye almamak insanı zayıflatır, halsiz düşürür.

— Peki yazın neleri yemeli?

— Temel besinlerin başında et, balık, yumurta, süt gelir. Eğer bu yiyecekler iç çekici değilse soğuk bir şekilde söğüş et, haşlama balık, ılık süt, haşlanmış yumurta tarzında alınmalıdır.

— Yumurta ama baba, anneannem yazın yumurta yenmez, diyor.

— Hayır, bu doğru bir düşünce değildir. Yaz aylarında küçük ve orta yaştaki kimselerin yumurtaya oldukça ihtiyaçları vardır ve yazın yumurtayı büsbütün kesmek yanlıştır. O sarı sarı guzel kayısı gibi ortaları var ya, onların vücuda yaptığı hizmeti pek az besi görür. Ya süt, hele ılık süt hem doyurucu, hem iştah açıcı, hem de çok besleyicidir. Çünkü süt protein, şeker, yağ, tuz ve vitaminleriyle iştah açmada bire birdir. Yalnız soğuk içilirse hazmi güçleşir. Ilık ılık içilmelidir. Bir de sıcak havaların iştah kesici tesirlerinden kurtulmak için yemekler mümkün olduğu kadar açık havada bahçe ve kırlarda yenmelidir. Kırlarda ve umumî yerlerde yemek yenirken etrafı kirletmemeli, kâğıt ve yemek artıklarını öteye beriye atmamalıdır. Temiz memba sularının yemekler arasında soğuk olmamak şartiyle iştah açtığını da unutma sakın!..

Dr. Kâmran ŞENEL

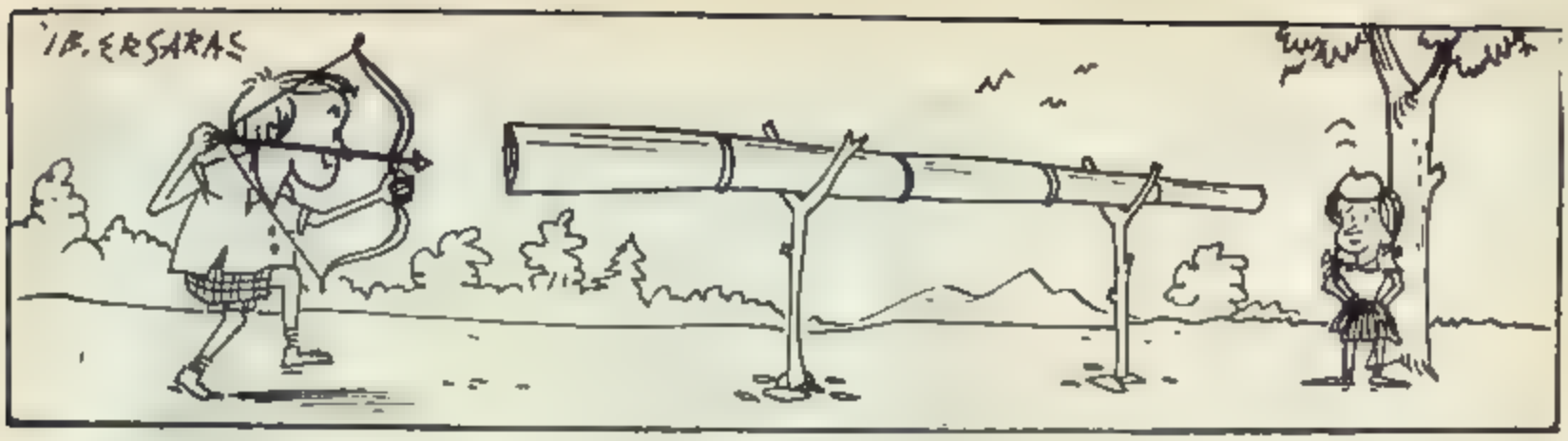

GÜLELİM

O DA OKUMUŞ !

Tilki, ağacın dalında ağzında bir peynir parçasiyle duran kargayı görünce seslendi :

— Karga kardeş, senin sesin güzeldir; bir şarkı söyle de dinliyelim.

Karga, peyniri yanındaki dala koyduktan sonra,

— Boşuna uğraşma Tilki kardeş, dedi. La Fontaine'in hikâyelerini ben de okudum.

★

KAYBOLMUŞ SAYILMAZ MI ?

Küçük Hasan — Baba, yerini bildiğimiz bir şeye kaybolmuş denir mi ?

— Denmez tabiî.

— Öyleyse demin denize düşürdüğüm kol saatim de kaybolmuş sayılmaz; denizin dibinde olduğunu biliyorum...

★

NE NEZAKET

Misafir — Çocuklar, size bir kutu şeker getirdim. Giderken vereceğim.

Nuran — Ne zaman gideceksiniz amcacığım ?

★

YABANİ OLDUĞUNU NASIL ANLAMIŞ ?

Müşteri — Garson, şu yediğimin yabani ördek olduğundan emin misin ?

Garson — Elbette bayım. O kadar yabani hayvan ki, kesmek için kümesten çıkarıncaya kadar akla karayı seçtik !

★

Anne — İlâç dolabının yanından geçerken neden parmaklarının ucuna basıyorsun.

Suzan — Uyku haplarını uyandırmak istemiyorum da.

★

Anne — Dersini bitirince elektriği söndürmeği unutma.

Leylâ — Peki anneciğim.

Daha sonra :

Anne — Neden lâmbayı söndürmeden yattın ?

Leylâ — Dersimi bitiremedim ki.

İkinci Dünya Savaşında geçen bir Olayın Hikâyesi

Karanlıklar İçinde

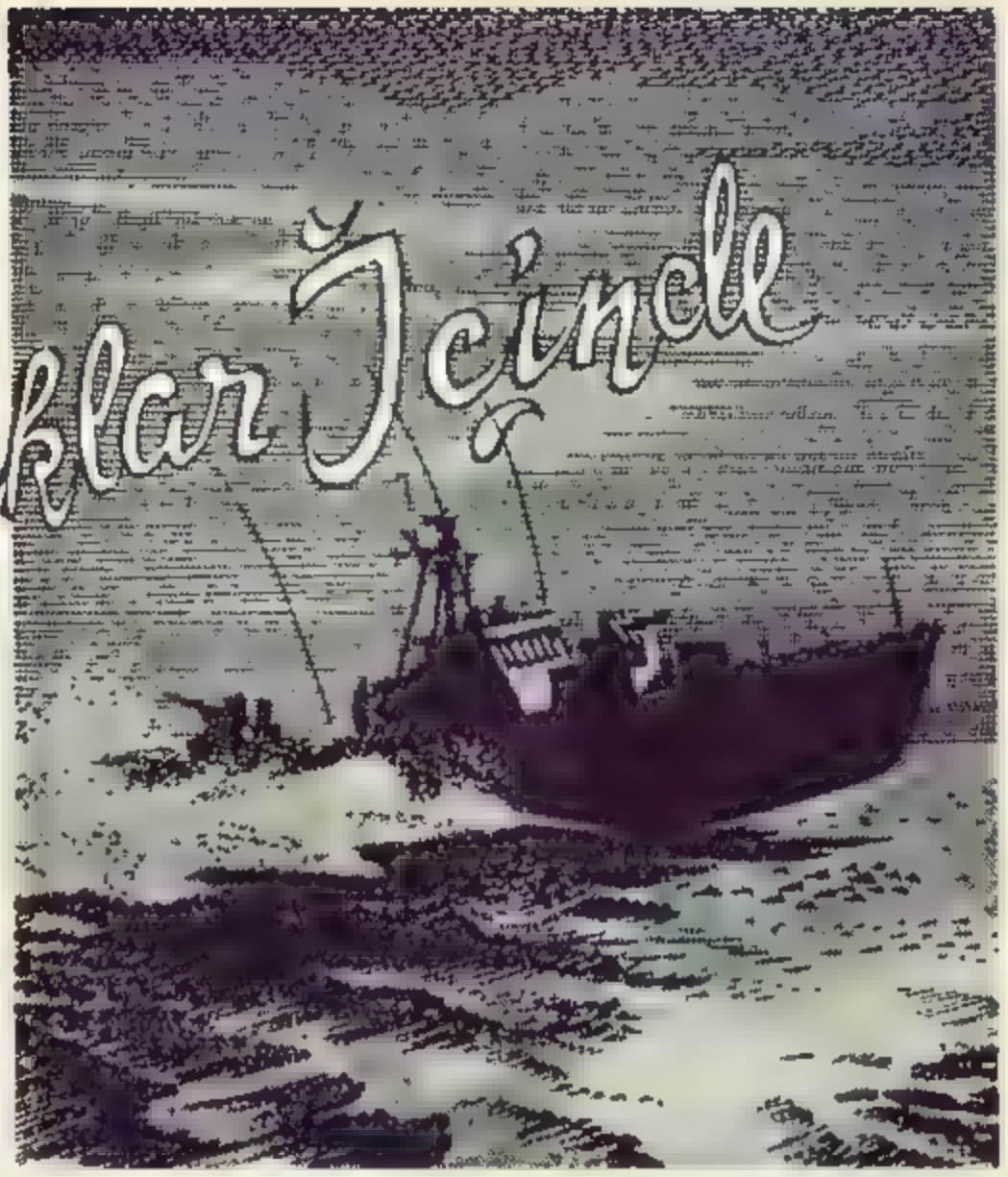

KARANLIK bir geceydi. Kaptan Pol'un idaresindeki destroyer, Japonların ele geçirdikleri bir adaya gizlice sokulup bazı şeyler öğrenmiş, geri dönüyordu.

Amerikan donanması birkaç gün içinde adadaki Japon kuvvetlerinin hücuma geçeceklerini biliyordu. Kaptanın vazifesi Japon kuvvetlerinin miktarını, ne zaman hücuma geçeceklerini öğrenmekti.

Kaptan Pol'un idaresindeki Farragot destroyeri Pasifik adaları arasında üç aydan beri seyrediyordu. Kaptan 35 yaşlarında, dımdık, uzun boylu, siyah saçlı, keskin bakışlı bir adamdı. Şimdiye kadar pek çok tehlikeyle karşılaşmıştı, ama bu sefer ona bir Japon gemisi görür görmez kaçmasını söylemişlerdi. Cesur bir denizci olduğu için bu, kaptana çok zor geliyordu. Harb edip onları batırmak çok daha kolaydı. Fakat kaçması için ortada mühim bir sebep vardı.

Japonların adadaki büyük kuvvetlerine, harb gemilerine karşılık Amerikalıların ellerinde çok az gemi vardı. Bu, savaşın, başlarında geçmiş bir olaydır. Japonlar Pearl Harbour'ı bombaladıkları zaman büyük harb gemileri ya batmış, yahut hasara uğramıştı. Ondan sonra bir zaman için Amerikalılar ellerindeki ufak kuvvetlerle ne yapabilirlerse yapmışlardı.

Kaptan Pol'un Japon adalarını gizlice inceledikten sonra olanca hızıyla kaçmasının sebebi buydu. Fakat gece her yerde düşman gemileri gizlendiğinden tehlike büyüktü. Kaptan, köprüsünde durmuş karanlığa dikkatle bakıyordu. Gökteki bir iki yıldızdan başka etrafta hiçbir şey görünmüyordu.

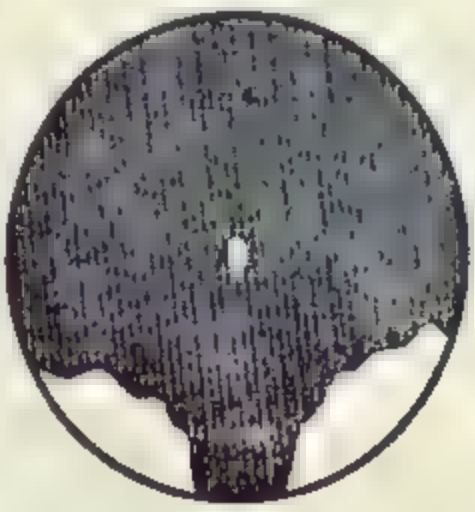

Resim : 1

Bununla beraber Farragot'un, Japonların tuttukları iki büyük adaya yaklaştığını biliyordu. Destroyerin, bu iki adanın ortasındaki kanaldan geçmesi lâzımdı. Çok cesur bir denizciydi. Korkmuyordu ama, Japonlar tarafından görülecek olursa içindekilerle birlikte geminin âkibetini çok iyi biliyordu.

Birdenbire subaylarından biri yanında belirdi.

— İki tane Japon harb gemisi tesbit ettik.

— Neredeler?

— Adaların yanına gizlenmişler. Biri, bizim geminin sancak tarafında adanın burnunun arkasında; öbürü bizim sol iskele tarafımızdan adayı koruyor. Radar resmini görmek ister misiniz?

Kaptan, yüzbaşıyı takip ederek radar odasına girdi. Radar, aksettirdiği radyo ışınlariyle bir cismin yerini

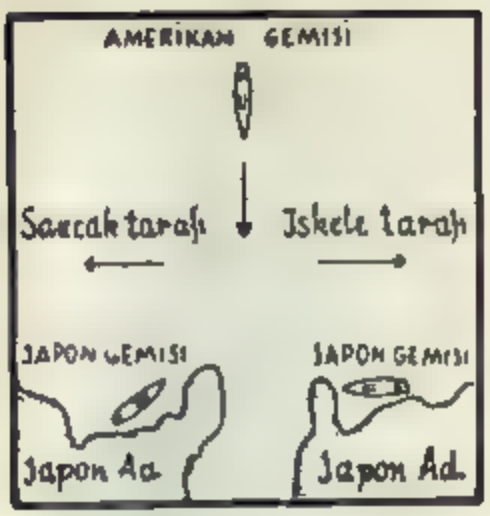

Resim : 2

ve şeklini gösteren âlettir. Çok uzaklardaki gemiler ve adalar geminin radar odasındaki perdeye akseder. Gemiciler gece bile olsa perdedeki noktalara bakarak civarda ne olduğunu bilirler.

Kaptan, radar perdesinde 1 No. lu resmi gördü. Resim çok açık değildi. Perde büyük, siyah, çember gibi bir camdı. Camda ışık noktaları vardı. Bu noktalar ne bir gemiye ne de bir adaya benziyordu ama, kaptan bunların ne olduğunu hemen anladı. Resimdeki iki büyük beyaz leke Japonların işgalindeki adalardı. Farragot'un bu iki adanın ortasından geçmesi lâzımdı.

Resmin ortasındaki hafif

Resim : 3

beyaz leke Farragot'un mevkiini gösteriyordu. İki adanın burunlarının tam yanında iki ufak leke vardı. Bunlar, saklanan Japon harb gemileriydi. İkisinden biri destroyeri gördüler mi havaya uçururlardı.

Ekranın perdesinde 2 No. lu resim canlandı. Yüzbaşı :

— Ne yapacağız ? diye sordu

Kaptan Pol bir zaman sonra :

— Belki Japonlar bizi kendi gemileri sanıp yanılırlar. Artık geri dönmemize imkân yok. Yapılacak bir tek şey var. Yolumuza devam etmek ve herhangi bir olaya karşı hazırlıklı olmak. Emir verilmiştir.

Yüzbaşı yanından ayrıldı. Dakikalar geçtikçe gemiye bir sessizliktir çöktü. Etrafta çıt çıkmıyordu. Hepsi geminin âkibetini bekliyorlardı. Kaptan radar odasında perdedeki resmi dikkatle takip ediyordu. Adalar ve ge-

Resim : 4

miler yavaş yavaş yaklaştılar

Farragot hareket halindeydi ama, radarda sanki Japon gemileri yaklaşıyormuş gibi görünüyordu. Şimdi artık aralarında 3 mil mesafe kalmıştı. Kaptan tekrar köprüye çıktı; karanlık geceye baktı. Etrafta hiçbir şey görünüyordu.

Sonra bir ışık farkeder gibi oldu. Yanlış mı görüyordu ? Dikkatle baktı. Çok uzaktan sancak tarafına doğru bir işaret ışığı yanıp sönüyordu. Bu, Japon harb gemilerinden birinin düşman gemisi arayan projektörüydü. Farragot'a doğru üç uzun işaret ışığı gönderdi. Japonlar parola veriyorlardı. Farragot'u kendi radarlarında görmüşler, fakat dost mu, düşman mı olduğunu anlıyamamışlardı.

Kaptan üç ışığın «Sen kimsin ?» mânasına geldiğini biliyordu. Eğer Japonların gizli şifrelerini bilse o da «Dostum» diye cevap verirdi ama, nasıl vereceğini bilmiyordu.

Durum çok tehlikeliydı, herkes korku içinde kaptanın ne yapacağını bekliyordu. Eğer doğru cevap gönderilmezse Japonlar ateş açacak; hepsi de karanlık sulara gömüleceklerdi.

3 No. lu resim Japon gemisinin «Sen kimsin ?» parolasını gönderdiği anda gemilerin durumunu gösteriyor Gördüğünüz üç uzun çizgi 3 işaret ışığıdır.

Birdenbire kaptanın aklına bir plân geldi. Çok tehlikeliydi ama, yapılacak başka hiçbir kurtuluş çaresi yoktu. İskele tarafındaki gemi, Japon gemisinden sancak tarafına gönderilen şifreyi göremiyordu. Çünkü adanın burnu, görmesine mâni oluyordu. Fakat onlar da kendi radarlarında Farragotun yaklaştığını görüyorlardı. Belki biraz sonra «Sen kimsin ?» diye soracaklardı. Eğer çabuk hareket ederse oyununa kanıp onu da Japon sanırlardı. İşaretçiye :

— İskele tarafındaki Japon gemisine üç uzun işaret ışığı gönder, dedi.

Karanlığın içinde Farragot'dan Japon gemisine şifreli ışık parladı. 4 No. lu resim bunu gösteriyor.

Dört saniye geçmişti ki, Japon gemisi iki kısa, bir uzun ışıkla cevap verdi. 5 No. lu resim. Muvaffak olmuşlardı ! Harb gemisindekiler onları da Japon sanmış, kaptanı gizli Japon şifresiyle «Dostum» işaretini göndermişti.

Kaptan Pol hemen işaretçiye dönüp :

Resim : 5

Resim : 6

— Sancak tarafındaki gemiye iki kısa, bir uzun şifre haberi gönder, emrini verdi. Farragot'un projektörü hemen parladı. 6 No. lu resim bunu gösteriyor.

Yollarına devam ederek beklediler. Dört saniye - on saniye - yarım dakika - bir dakika ! Ne bir sual, ne de top ateşi. Muvaffak olmuşlardı. Harb gemilerinin her ikisi de Farragot'u kendilerinden sanmışlar, geçmesini bekliyorlardı.

Kaptan tekrar radar odasına koşup resmi takip etmeğe başladı. Adaları ve gemileri gösteren lekeler yavaş yavaş siliniyorlardı. Bir zaman sonra gerilerde kaldılar. Perde, 7 No. lu resimdeki şekli aldı.

— Kurtulduk mu kaptanım ?

Bu suali yüzbaşı sormuştu. Kaptan :

— Evet, kanalı geçebildik, diye cevap verdi. Fakat unutmayın ki, harb içindeyiz. Harbde kurtulmak diye bir şey yoktur. Tehlikeler atlatılır, yahut atlatılamaz. Şimdiki halde bizi batıramadılar.

Gecenin karanlığında güvertedeki mürettebat sevinç içinde iş başına koşuyorlardı. Zaferi, gece en uzak mesafeden ses işitileceği için bağırışarak kutluyamıyorlardı. Kaptan Pol ince zekâsı ve cesareti sayesinde düşmanı ustalıkla aldatmıştı.

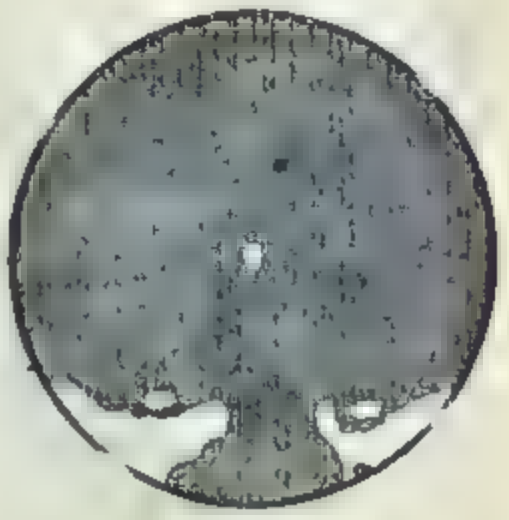

Resim : 7

AÇIK HAVA, AÇİK HAVA!

Genç bir adam meşhur bir hekime gitti. Genç, çok zayıftı, benzi solmuş, avurtları çökmüştü, ayakta güçlükle duruyordu. «Doktor bey» dedi, «Bana bir kuvvet ilâcı veriniz. Çok halsizim, ateşim var, uyuyamıyorum. Ah, bir uyuyabilsem !»

Doktor, genci muayene etti; «Sana her şeyden önce açık hava, kır havası lâzım» dedi, «hep evde oturmak doğru değildir. Ben iki gün evde kalsam hasta olurum. Açık hava, açık hava ! Sana bir ilâç da vereceğim. Onun da faydasını görürsün. Ama mutlaka kırlara çıkmalı, açık havada dolaşmalısın. Hava, hava, açık hava ! Asıl ilâç bu !»

Genç, «Ama, doktor bey...» dedi, fakat doktor hemen sözünü kesti : «Siz hastalar hep böylesiniz, doktordan daha iyi bilirsiniz. Aması filân yok ! Açık havada gezeceksin. Her gün kıra çıkıp uzun uzun yürüyeceksin. Tekrar söylüyorum : Açık hava !»

Genç tekrar : «Ama, doktor bey, ben...» dedi. Doktor hemen susturdu : «Evet, hastalar hep böyledir. Ben onu, bunu bilmem. Sana yalnız açık havadan fayda gelir. Her gün kır gezintisi. İşte bu kadar...»

«Ama doktor, benim işim...»

«İşin açık havada bulunmana müsait değilse, kendine başka iş bul, açık havada yapılacak bir iş ! Bütün gün dışarda açık havada kalabileceğin bir iş ! Söyle bakayım, şimdi sen ne iş yapıyorsun ?»

Genç boynunu büktü, üzgün bir gülümseme ile : «Kır postacılığı» dedi, «köy mektuplarını ben dağıtırım.»

★

TOSUN AĞA, TOSUN AĞA!

Tren bir ara -istasyonda durdu. Dışarda biri, «Tosun Ağa, Tosun Ağa!» diye bağırıyordu. Yolculardan bir köylü merak etti, başını pencereden uzattı ve o anda suratına şiddetli bir tokat yedi.

Canı yanan köylü hemen koştu, istasyon memuruna şikâyet etti. Memur sordu :

— O adamı tanıyor musunuz ?

Köylü :

— Hayır, dedi.

— Senin adın Tosun mu ?

— Hayır !

Memur :

— Öyleyse ne diye başını uzattın ? dedi ve dönüp gidiverdi.

Yangından Sonra

DOĞAN kendi yaptığı oyuncak uçağının pervanesini son bir defa daha çevirerek :

— Haydi bakalım, kendini göster, dedi.

Leylâ ağabeysine sevgi ile baktı. Oyuncak uçak sahici uçak gibi duruyordu. Acaba lâstikli kayış yükseklerde uçmasını sağlıyacak mıydı?

Doğan oyuncağı havaya doğru fırlattı. Uçak yükseldi, yükseldi. Çocuklar heyecan içinde çayırda koşarak onu takip ediyorlardı.

Birdenbire uçak karşıdaki evlere doğru alçalmağa başladı. İki kardeş merakla uçuşu seyrediyorlardı. Doğan :

— Bahçelerden birine inecek, dedi. Bak, bizim bahçeye doğru gidiyor.

Fakat rüzgârın anî bir savruntusu uçağı yeniden yükseklere doğru uçurdu. Sonra, büyük bir hızla inerek komşuları ihtiyar Hatice Hanımın evinin su oluğuna kondu.

— Hay Allah! Şimdi ne yapacağız? Kadın, oradan almamıza izin vermez ki! Bahçesine topu düşürdüğümüz zaman ne kadar kızdığını hatırlarsın.

Doğan çok üzülmüştü. O sokakta oturan çocukların hepsi Hatice Hanımın çok huysuz, aksi olduğunu bilirlerdi. Hele çocuklar oynarken çiçek bahçesine kazara bir şey düşürürlerse çok kızardı. Leylâ :

— İzin verse bile oraya nasıl yetişiriz? diye sordu. Keşke daha büyük bir uçak yapsaydın.

— O zaman çok pahalı olurdu. Bunu yapmak için de kaç haftalık paramı biriktirdim.

Dalgın dalgın, oluktan bir kanadı sarkan uçağına baktı.

— Orada bırakmıyacağım. Fakat ihtiyar hanımdan da izin isteyemem. Elbette bir yolunu bulurum.

Leylâ hayretle :

— Nasıl alacaksın? diye sordu.

— Merdiven dayıyacağım. Babamın geçen yaz evi boyarken kullandığı merdiven garajda duruyor.

— Fakat Hatice hanım seni görmez mi? O görmese bile sokaktan geçenler ne derler?

— Beni hiç kimse görmiyecek. Hava kararıncaya kadar bekliyeceğim. Sonra yavaşça merdiveni küçük pencereye dayayıp oluğa uzanırım. Ondan sonrası kolay!

O gece iki kardeş evde herkesin uyumasını beklediler. Talihlerine yağmur yağmıyordu. Gökyüzünde parlayan ay, yollarını aydınlatıyordu.

Biraz sonra sessizce garajdan merdiveni çıkarttılar. Gürültü yapmamağa dikkat ederek komşunun bahçesine geçtiler. O güne kadar hayatlarında gece yarısı sokağa hiç çıkmamışlardı. Oluğun altına gelen pencereye merdiveni dayadılar. Doğan:

— Sıkı tut, düşmiyeyim, dedi.

Merdiven eski olduğu için gıcırdıyordu. Doğan çok heyecanlıydı. Ya merdiven yan dönüp sivri çakıl taşlarının üstüne düşerse hali ne olurdu? Bunları düşünmemeğe çalışarak tırmanmağa başladı.

İkinci kattaki ufak pencerenin hizasına gelince birdenbire durdu. Evin içinde acayip kızıl bir parıltı vardı. Olduğu yerden merdiven başına uzanan koridoru görüyordu. Kırmızı ışık aşağı kattan geliyordu. Sonra çatırdayan tahtaların sesini işitti ve siyah bir duman sofayı kapladı. Ev yanıyordu! Leylâ aşağıdan :

— Neden durdun ağabey? Ne var? diye seslendi.

Doğan başını kaldırdı. Kolunu uzatsa hemen uçağını alacaktı. Fakat kızıl alevler koridoru sarmağa başlamıştı. Etrafta kıvılcımlar uçuşuyor, yangın genişliyordu.

Hızla merdivenlerden indi. Kardeşine :

— Ev tutuşmuş, yangın var. Hatice Hanımı uyandırıp haber verelim, dedi.

Bahçeyi dolaşarak ön kapıya gittiler. Hızlı hızlı kapıyı çaldılar. Doğan, mektup kutusunun kapağını kaldırıp evin içine baktı. Koridoru alevler sarmıştı. Hatice Hanımın buradan çıkabilmesine imkân yoktu.

— Çabuk merdiveni getirelim.

Ağır merdiveni taşıyıp yatak odasının penceresine dayadılar. Doğan açık pencereden içeri daldı. İhtiyar komşuları yatağında derin derin uyuyordu. Seslenerek onu uyandırdı. Hatice Hanım önce hayretle ona baktı. Sonra yatağından fırlayıp kapıyı açtı. Koyu bir duman odayı kapladı. Doğan:

— Pencereye merdiven dayadım, alt kat alevler içinde. Oradan gitmemize imkân yok. Çabuk olun, dedi.

Hatice Hanım ufak para çekmecesini kavradı; merdivenden aşağıya indiler. Leylâ hemen itfaiyeye haber vermek için eve koştu. İki kardeş böylece büyük bir felâketi önlemiş oldular.

Bir saat sonra Hatice Hanımla birlikte evlerinde sıcak çay içerlerken anneleri:

— Anlıyamadığım bir şey var, dedi. Sizin odalarınız evin arka tarafında. Gece yarısı yangını nasıl oldu da gördünüz?

Doğan kızardı. Fakat Leylâ hemen söze karışıp olduğu gibi hakikati anlattı. Hatice Hanım:

— Benim hiç çocuğum olmadığı için onların halinden anlamam. O yüzden biraz haşin davranırım. Bundan sonra hiçbir çocuğa karşı sert davranmıyacağım, dedi. Ama uçağın benim suçluğuna düşmesi ne büyük bir talih. Allahtan ev de sigortalı. Tamir edilinceye kadar kardeşimde otururum. Ne yazık, kendi elinle yaptığın oyuncak uçak, evle beraber yandı.

Doğan neşeli görünmeğe çalıştı. Evet, onun uçağı yanmıştı ama, kocaman ev de harap olmuştu. Üzgün bir halde:

— Ziyanı yok. Yenisini yaparım, yarından tezi yok para biriktireyim, dedi.

Hatice Hanım çantasını açarak ona bir tomar kâğıt para verdi.

— Artık para biriktirmene lüzum yok. Beni ateşler içinde yanmaktan kurtardın. Bu sana ufak bir hediyem. Yenisini yapınca beni de çağır, göreyim.

On beş gün sonra hep beraber neşe içinde yeni oyuncak uçağın uçuşunu seyrediyorlardı.

ORMAN

Orman söyle bana,
Sana dokunan var mı?
Allaha yalvaralım,
Cezaya çarpsın onları.

Ahmet Kılıç

★

HOŞÇA KAL

Hoşça kal biricik okulum, hocam
Neşem, kederim, her şeyim
Hoşça kal...
Hoşça kal anam, babam kadar sevdiğim
Düşümde gördüğüm
Arkadaşlarım hoşça kal...
Bana neler vermediniz, neler
Biricik okulum, hocam
Hoşça kal...

Yıldız MİLYON

TUĞRUL VE ELMALAR

Tuğrul çok çalışkan bir öğrenciydi. Ama büyük bir kusuru vardı, yazısı okunaksız, kargacık burgacıktı. Üstelik okul defterleri de pek çirkin, kirli ve düzensizdi. Nasihatler, kötü notlar, hattâ cezalar kâr etmemiş, Tuğrul bu kötü huyundan vazgeçmemişti.

Bir gün babası onu manava götürdü. Tuğrul vitrine sıralanmış kırmızı elmaları göstererek; «Bunları alalım» dedi.

Vitrinin süsünü bozmak istemeyen manav, yandaki elma dolu sandığı göstererek: «Bunlar da o elmadandır. Aralarında hiç fark yok» dedi. Ama Tuğrul ille de vitrindekileri isterim diye tutturmuştu.

Bunun üzerine babası, «Gördün mü yavrum,» dedi, «en iyi şekilde takdim edilmiş elmaları beğendin. Öğretmenlerin de ödevleriniz arasında böyle bir seçme yaptığını unutma.»

Tuğrul cevap vermedi. Ama o zamandan beri defterleri eskisinden temiz. Yazısı da bir hayli düzeldi.

SİHİRLİ ASLAN

EVVEL zaman içinde kalbur saman içinde bir annenin iki oğlu vardı. Babaları öldükten sonra hep beraber bir dağ eteğindeki kocaman evlerinde kendi hallerinde yaşamağa başladılar.

Bu çocukların büyüğü çok akıllıydı. Bütün işleri idare ederek annesiyle kardeşine bakıyordu, ama çok aksiydi, kimseye iyilik etmezdi. Her yaptığı işe karşılık bir diyet isterdi. Küçüğü ise iyi kalpli, başkalarına yardımdan kaçınmaz, fedakâr bir gençti. Fakat ne yapsın ki, ağabeysi kadar akıllı değildi.

Bir zaman sonra büyüğün sabrı tükenerek kardeşine:

— Artık benim sana bakacak halim kalmadı. Git kendine bir iş bul, başının çaresine bak, dedi.

Zavallı iyi kalpli genç bu sözleri duyunca çok kederlendi, gözyaşlarını içine akıttı, bir iki parça eşyasını toplayıp annesiyle vedalaşmağa gitti. Başına gelenleri anlattı. Annesi o kadar üzüldü, büyük oğluna o kadar çok kızdı ki:

— Vah benim emeklerime! Böyle zalım bir insan nasıl benim evlâdım olur, şaşıyorum, dedi.

Sonra o da küçük oğluyla birlikte evden gitmeğe karar verip yola çıktılar. Az gittiler, uz gittiler, dere tepe düz gittiler. Günlerden bir gün dağın eteğinde ufacık boş bir ev gördüler. İçeri girip geceyi orada geçirdiler.

Ertesi sabah gün doğmadan iyi kalpli çocukçağız baltasını sırtlayıp dağda odun kesmeğe gitti. Bütün gün hiç durmadan çalıştı. Akşam olunca bir de baktı ki, yığın yığın odun kesmiş. Hemen onları sırtlayıp kasabaya satmağa götürdü. Epeyce para kazandı. Annesine:

— Anneciğim, çok şükür artık seni rahat rahat geçindireceğim, dedi.

Ertesi gün de baltasını omuzlayıp dağda odun kesmeğe gitti. Bütün gün çalıştı. Akşam eve dönerken iki tarafı kayalarla çevrili dağ yolunda acayip bir şey gördü. Tam karşısındaki kayanın üstünde taştan bir aslan heykeli sanki canlıymış gibi duruyordu. İyi kalpli genç bunu görünce:

— Her halde bu ulu aslan dağın koruyucusu olmalı, diye düşündü. Hemen yarın ona bir hediye alayım.

Böyle dedikten sonra doğru pazara gitti. Odunlarını sattı. İki mum satın alarak eve döndü. Ertesi sabah erkenden ormana koştu. Taş aslanın iki yanına tüte tüte yanan mumları dikti. Sonra diz çökerek açılan şansının devam etmesi için dua etti. Birdenbire taş aslan konuşmağa başlamaz mı?

— Delikanlı, burada ne arıyorsun?

Zavallı genç şaşırdı kaldı ama, ne olursa olsun, taş aslana başına gelenleri anlatmağa karar verdi.

— Kibirli ve zalım ağabeyim beni evden kovdu. İhtiyar annemle birlikte dere tepe aştık. Bu dağın eteğine ulaştık. Şimdi dağdan odun keserek hayatımı kazanıyorum, anneciğime bakıyorum. Sen bu dağın koruyucu aslansın. Ne olur, her zaman talihimin açık olması için bana yardım et.

Aslan boğuk bir sesle:

— Dile benden ne dilersin, dedi. Yarın bu saatte yanına bir su kovası alıp gel, bak sana neler vereceğim.

Delikanlı sevinç içinde aslana teşekkür etti. Sonra pazara, odunlarını satmağa gitti. Kazandığı parayla bir kova satın aldı.

Ertesi sabah erkenden as-

lanın yanına varıp önünde diz çöktü:

— İşte geldim, dedi.

— Pekiyi yaptın. Kovayı ağzımın altına koy, altınla doldurayım. Ama kova dolunca bana haber ver. Altınlarımın bir tanesi bile yere düşmemeli.

Delikanlı aslanın dediklerini yaptı. Kova sapsarı, çil altınlarla dolmağa başladı. Tam dolmadan haber verdi. Aslan da ağzını kapattı. İyi kalpli delikanlı aslana tekrar tekrar teşekkür ederek altın dolu kovayı doğruca annesine götürdü. İhtiyar kadıncağız bu kadar çok parayı bir arada görünce evvelâ çok korktu ama, oğlu başından geçenleri anlatınca Tanrıya şükretti.

Ertesi gün de ana oğul dağın yamacında büyük bir çiftlikle sıra sıra sığır ve koyun sürüleri satın aldılar. Yeni evlerinde mesut bir hayat sürmeğe başladılar.

Ana ile oğulun zengin oldukları haberi kısa bir zamanda büyük kardeşin kulağına ulaştı. Bu sırrı öğrenmek için karısını yanına alarak kardeşini ziyarete gitti.

O sırada küçük kardeş çiftlik işleriyle uğraşmak için uzağa gitmişti. İyi kalpli anne büyük oğlunu görünce hasretle kucakladı, ona en iyi yiyeceklerden, içkilerden ikram etti. Bir zaman sonra küçük kardeş eve döndü; ağabeysini yeniden görmenin sevinciyle bütün sırrını anlattı. Ona da aynı şekilde hareket etmesini tavsiye etti.

Büyük kardeşle karısı böyle bir fırsatı kaçırmamak için hemen işe koyuldular. Pazardan büyük bir kovayla, en güzel mumları satın aldılar. Ertesi sabah adam ormana taş aslanı aramağa gitti. Aslanı bulunca o da kardeşi gibi yaparak iki yanına tüte tüte yanan mumları dikti. Duasını etti. Aslan ona da küçük kardeşine söylediği sözlerin aynını söyledi.

Sonra ağzını açıp kovaya altınları akıtmağa başladı. Fakat gözü doymayan delikanlı kova dolduğu halde hiç sesini çıkarmıyordu. Bir zaman sonra aslan:

— En büyük altın parçası boğazıma takıldı, elini sok da çıkarıver, dedi.

Bunu duyan delikanlı he-

Hayvanlarda İnsanlık

SAHİBİNİN HAYATINI KURTARAN KÖPEK

Geçen ay içinde bir gün Akhisarda bir çoban köpeği, sahibini feci bir ölümden kurtarmıştır.

Süleyman Koyungüder adında bir çoban, sürüsünü otlatırken, uykusu geldiğinden, sanki başka yer yokmuş gibi, başını demiryolu rayına koyup derin bir uykuya dalmıştı. Biraz sonra Manisadan İzmire giden otoray, ufukta göründü. Düdük sesini işitip otoraym geldiğini gören sürünün köpeği Toraman, bir anda fırlayıp sahibinin yanına koştu ve kuvvetli dişleriyle pantalonunun paçasından çekerek onu uyandırdı. Hayvan biraz gecikmiş olsaydı, Süleyman mutlaka çiğnenecekti. Çünkü çobanın sıçrayıp raydan öteye atlaması akabinde otoray hızla oradan geçmişti. Çoban heyecandan titreye titreye Toraman'a sarılmış, kendisini ölümden kurtaran köpeğin ağzını öpmüş ve hemen bir kuzu keserek ona bir ziyafet çekmiştir.

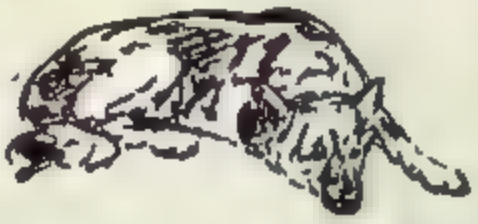

SAHİBİNE DERS VEREN KÖPEK

Geçenlerde bir Alman köylüsü, tavşanın yavrularını yiyen evin kedisine fena halde öfkelendiği için hayvanı bir çuvala koymuş, çuvalın ağzını bağlayarak götürüp köy civarındaki bir göle atmıştı.

Fakat köylü eve döndükten biraz sonra evin iri bekçi köpeğinin ağzında sırsıklam bir çuval taşıyarak bahçe kapısından içeriye girdiğini gördü. Çuvalın yırtılmış bir köşesinden kedi başını çıkarmış, korkudan büyümüş gözleri ile etrafa bakıyordu.

Köpek kedi ile pek dosttu, iki hayvan birbirlerini çok seviyorlardı. Kediyi efendisinin çuvala koyup bir yere götürdüğünü görünce köpek merak etmiş, gizlice arkadan giderek köylünün yaptığını görmüştü. Adam oradan ayrılınca hemen göle atılmış yüzerek kediyi kurtarmış; hava alabilmesi için çuvalın bir köşesini yırtmağı bile düşünmüştü.

Köpek sahibinin önüne gelince çuvalı yere bırakıp ve ona, sanki, «Yaptığın bu zalimliği beğendin mi?» diyormuş gibi dargın dargın baktı.

Köpeğin bu hareketi köylüye pek dokundu, gözleri yaşardı, başını önüne eğerek düşünceye daldı.

men elini aslanın boğazına soktu. Fakat eyvah! Aslan ağzını kapatmış, büyük kardeşin kolu kıpırdayamaz olmuştu. Boş yere kolunu kurtarmak için çabaladı. Çırpındı, aslana yalvardı. Fakat aslan yeniden taştan bir heykel olmuştu. Nafile, artık kurtulmasına imkân yoktu. Başını çevirip kovaya bakınca altınların yerine taş ve çakılların dolmuş olduğunu gördü.

Gün geçti, akşamın karanlığı çöktü. Kocasının bir türlü dönmediğini gören kadıncağız ormanda onu aramağa çıktı. Adamı bulunca şaşkınlıktan ne yapacağını şaşırdı. Kocası başına gelenleri anlatınca kadın eve yemek getirmeğe gitti.

Ve bu her gün böyle devam etti. Kadıncağız elinde ne var, ne yoksa sattı. En sonunda bir gün artık ekmek satın alacak parası bile kalmadı.

Kocasına derdini anlatıp açlıktan ölmekten başka çareleri olmadığını söylerken aslan o kadar neşelendi ki, kahkahalarla gülmeğe başladı.

Delikanlı da o gülerken, hemen kolunu çekip kurtardı ve karısıyla beraber dağdan inip kardeşinin evine gitti. Başından geçenleri anlattı.

— Ben artık mahvoldum, dedi. Ne olur bana yardım et! Beni kurtar.

İyi kalpli delikanlı:

— Bütün kabahat sende, Hakkından fazlasına tamah ettiğin için aslan seni cezalandırdı, dedi. Aç gözlü insanlar her şeylerini kaybederler. Fakat ben seni affediyorum, yakınımızdaki küçük çiftliği satın alacak kadar para vereceğim.

Böylece kibirli kardeşle karısı küçük çiftliğe yerleştiler. Bundan sonra haklarından fazlasını istemeğe tövbe ettiler. Küçük oğluyla annesi de hayatlarının sonuna kadar rahat ve mesut bir ömür sürdüler.

TİLKİCİK

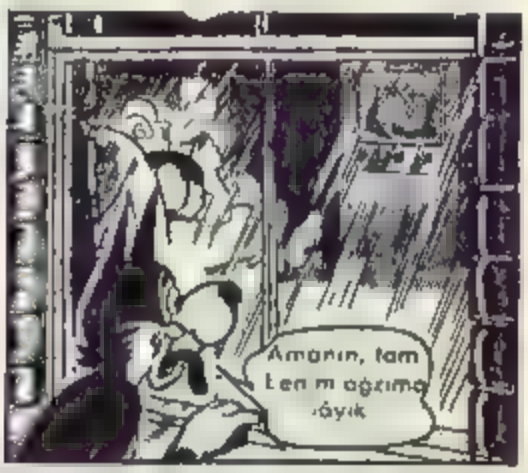

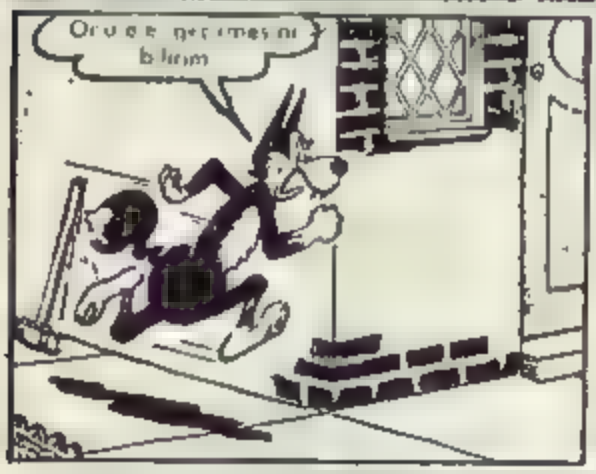

BİLMECE BULMACA...

Yukarıdaki tren hangi yoldan giderse istasyona varabilir. Bulun bakalım.

BİR HESAP BULMACASI

10 1 1
5 5 5
5 5 6
2 5 5

---

2 3 7 7

Bu sayıları doldurabilir misiniz? Size kolaylık olsun diye şunu söyliyeyim, ki, her sayının üstündeki sayı, aşağıdakinden bir eksik sayıyı gösterir. Yalnız yukardaki sayı (9) olursa, altındaki (1) olmalıdır.

★

TI — MART — YAK
BAK — RIR — TI
DAN — PI — KA —
REK — KAZ — HU —
RIR — MA

Bu birkaç heceyi o şekilde birleştirin ki, mart ayı için söylenen sözlerden biri çıksın.

★

S. R.

Yukarıdaki (S) ve (R) harflerinin arasına öyle harfler koyun ki, ayrı ayrı kelimeler çıksın.

Uçurtma, bu üç çocuktan hangisinindir ?

DOĞAN KARDEŞ'İN MASAL YARIŞMASI

Bizim pek güzel masallarımız vardır. Bunlar kış geceleri, evlerde yaşlı nineler veya başka büyükler tarafından, etraflarında toplanıp kâh merakla, kâh heyecanla dinleyen küçüklere tatlı tatlı anlatılır. Sonra ağızdan ağıza dolaşır. Her halde siz de böyle masallar dinlemiş ve hoşunuza gidenleri başkalarına da anlatmışsınızdır.

Böyle ağızdan ağıza dolaşan masallarımızın daha çok yayılması ve tanınması için Doğan Kardeş bir masal yarışması açıyor ve hepinizi buna davet ediyor.

YARIŞMANIN ŞARTLARI

1. Dinlediğiniz masallar içinde en çok beğendiğinizi bize yazı ile anlatacaksınız.

2. Göndereceğiniz masal mutlaka işitip öğrendiğiniz masallardan biri olacaktır. Kitap, dergi ve gazetelerde okuduklarınız yarışmaya kabul edilmeyecektir.

3. Masal, mümkün olduğu kadar, asıl anlatılan şekil, özel sözleri ve deyimleri ile yazılacaktır.

4. Masalın kimden öğrenildiği belirtilecektir.

5. Masal, kâğıtların yalnız bir yüzlerine, okunaklı bir yazı ile yazılmalıdır.

6. Masalı gönderenin adı, soyadı, yaşı, babasının adı ve işi; okulu ve sınıfı ile posta adresi kâğıdın bir köşesine iyice okunaklı surette yazılacaktır.

7. Yarışmaya girecek masalların **Haziran sonuna kadar** (Doğan Kardeş, P. K. 217, Beyoğlu) adresine gelmiş olması lâzımdır. O tarihten sonra gelenler yarışmaya giremez.

8. Yarışma neticeleri Doğan Kardeş'in Ağustos sayısında ilân edilecektir.

MÜKÂFATLAR

Bize vaktinde gelen masallar bir jüri tarafından okunarak en çok beğenilen beş tanesi ayrılacaktır. Bunlar için aşağıda yazılı mükâfatlar verilecektir :

Birinciye 50, ikinciye 30, üçüncüye 20 lira; dördüncüye Fen ve Sanat Ansiklopedisi, beşinciye Doğan Kardeş yayınlarından 10 lira değerinde istediği bir kitap.

Birinci, ikinci ve üçüncü olan masallar Doğan Kardeş'de yayınlanacaktır.

MARMARA

Masmavidir suyun
Güzel Marmara
Kimi zaman haşinsin
Kudurursun çılgınca
Kimi zaman durgunsun
Pek sâkinsin o zaman
Kıyıların andırır
Yeni doğmuş çocuğu
Suların mırıldanır
Eski bir şarkıyı
Bu sâkin halinle
Güzel Marmara
Seni sevmemek imkânsız
İnan bana.

Nuran Özaydın

★

KUZUM

Kıvır kıvır tüyleri var
Kara kara gözleri var
Bahçemizde otlarken
Sağa sola atlarken
Ne çok sevimlidir o
Me, me diye bağırır o
Yakalarım öperim ben
O kapkara gözlerinden.

Oya Özgüven

★

BEN BİR ÇOCUĞUM

Ben bir çocuğum
İşte
Pembe kurdeleli,
Sarı örgülü saçlarım.
Yeşil gözlerim,
Ortalı kaşlarım.
Ben bir çocuğum
İşte
Pembe yanaklarım,
Ucu kalkık,
Topalak burnum;
Çıkık bir dişim.
Ben bir çocuğum
İşte
Bebekli pazen entarim,
Mavi yün hırkam,
Kırmızı terliklerim.

Alev Konuşur

ÖNEMLİ BİR BULUŞ

— Başı 14. sayfada —

lar, temiz elbiseler giyiyorlardı. Âletler kullanılmadan önce asit feniğe batırılıyordu. Bu suretle bütün mikroplar ölüyordu.

Cerrahlık, Lord Lister zamanından beri pek çok ilerledi. Fakat modern cerrahlıkta ilme dayanan usulleri ilk defa bulup tatbik eden Listerdir.

Antiseptik usuller ve temizlik pek çok insanları ölümden kurtardı. Joseph Lister gibi adamlar insanlığa yaptıkları büyük hizmetlerden dolayı unutulmazlar.

Londra'da Lister'in adına bir tıp okulu kurulmuştur. Bütün hayatını insanlığa yardım için harcayan bu büyük âlimi bütün dünya hürmet ve şükranla anıyor.

★

ÇİÇEK SEVENLERE...

Odanızdaki çiçek saksılarının yanında solmuş, kurumuş çiçek veya yaprak bulundurmayın. Odanızın havasını bozduğu gibi, çiçeklerinize de zararı dokunur, solmasına sebep olur.

BİZİM ÇELEBİ

DOĞUM günümde dayım bana Avustralyadan getirdiği yavru bir papağanı hediye etti. Görseniz bayılırsınız. Yavrunun pamuk yumağı gibi bembeyaz tüyleri, kocaman eğri gagası, kıpkırmızı gözleri var. İsmini Bizim Çelebi koydum. O kadar yaramaz ve neşeli bir hayvan ki, hepimizin taklidini yaparak bizi güldürür.

En çok kedi ve köpekleri taklit ederek onları kızdırır, eziyet eder. Yaramazlıklarının sonunda cezalandırılınca, boynunu bükerek:

— Kabahatim mi var, ne kızıyorsunuz? diye sorar.

Acıkınca:

— Artık kahvaltımı hazırlayın, der.

Susadığı zaman da:

— Çelebi susadı, diye seslenir.

Oburluğu yüzünden hastalanınca kendi kendine:

— Vah Çelebi, diyerek hepimizi güldürür.

Sessizce tüneğinden inip yarı dolu kömür kovasından kömürleri teker teker dışarı atmak onun en çok sevdiği şeydir. Bunu yaparken bir yandan da gören var mı diye etrafa sinsi sinsi bakar.

Çok marifetli bir papağandır şu bizim Çelebi! İnsanları çok sever. Onun için yalnız kalmaktan hiç hoşlanmaz. Diz üstünde oturmayı, iskemle kenarına, veya omuzunuza tüneyip kulağınıza arkadan güzel sözler fısıldamayı çok sever. Yüze gülmesini de iyi bilir.

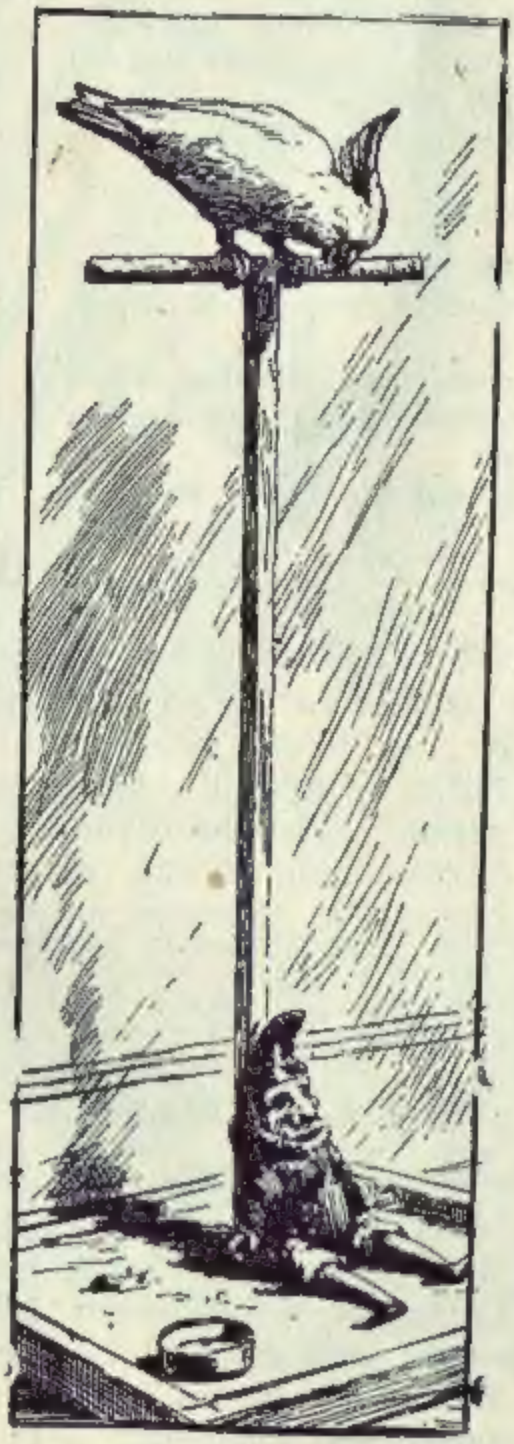

Çok onurludur. Yüz verilmeyip, «Haydi yerine» denirse sanki bir işi varmış gibi kapıya doğru gider; çıkarken dargın bakışlarla insanı tepeden aşağı şöyle bir süzer.

Bu marifetli hayvan dans etmekten, saklambaç oynamaktan da hoşlanır. Büyük kese kâğıtlarının içine saklanır. Onu bulduğunuz zaman öyle sevinir ki...

Bizim Çelebi bir hayli cesur görünür ama, onun da herkes gibi korktuğu şeyler vardır. Bebeklerden, kuklalardan ödü kopar.

Onun bu halini bildiğimiz için, geçen gün tüneğinin altına bir bebek koyduk. Oradan uzaklaşmak için yavaş yavaş tüneğinden indi. Geri çekildi. Muzipliğimiz o kadar arttı ki, zavallı Çelebi'ye eziyet etmek için evdeki bütün bebekleri getirip tüneğin etrafına dizdik. İşte bunu görünce Çelebi çileden çıktı. Bütün gün sinirden tüyleri diken diken, göğsü inip kalkarak aşağıdaki düşmanlarını süzdü. Derken anî bir atlayışla bebeklerden birini gagasiyle kavrayıp tüneğine çıktı, onu didik didik etti. Sonra diğerlerini de kapıp parçaladı. O gün akşama kadar, «Ben bir şeyden korkmam» der gibi tüneğinde dimdik ve mağrur durdu.

AVCI DAYININ MACERALARI

KÜÇÜK İKİZLER

İB. ERSARAÇ

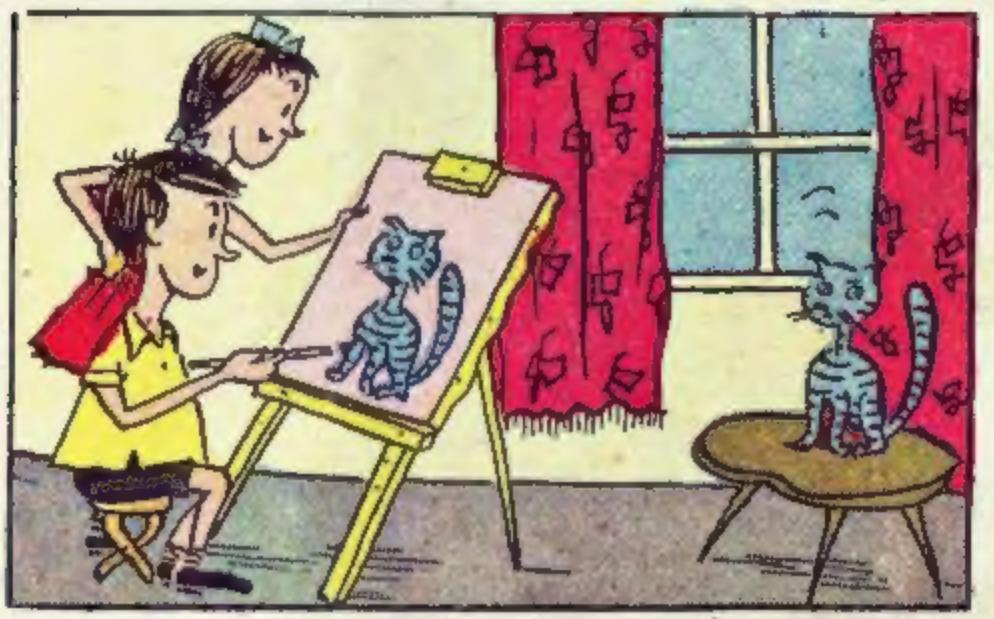

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.